

Aspre i Pla

Revista Municipal

Desembre 2017

La Tallada · Tor · Marenyà · Canet

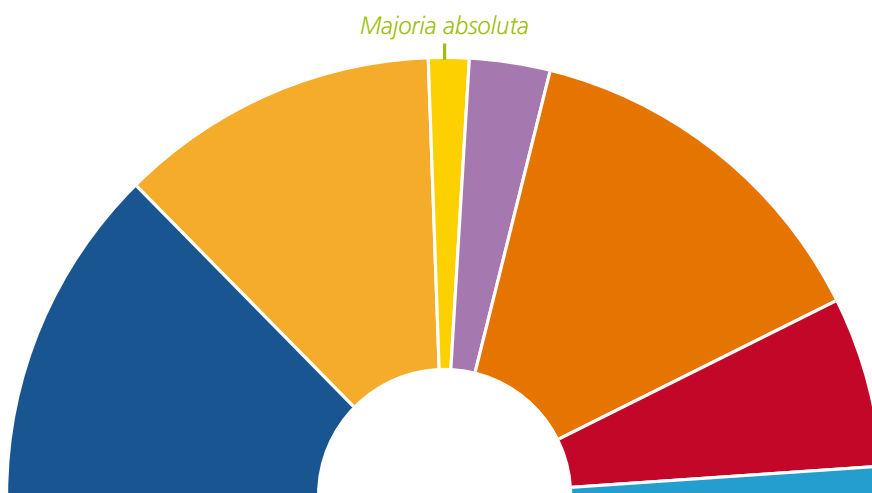
RESULTATS DE LES ELECCIONS DEL 21D

RESULTATS A CATALUNYA

PARTIT	DIPUTATS	VOTS	%
JxCAT	34	940.602	21.65%
ERC	32	929.407	21.39%
CUP	4	193.352	4.45%
CatComú	8	323.695	7.45%
C's	37	1.102.099	25.37%
PSC	17	602.969	13.88%
PP	3	184.108	4.24%

Meses: 8.247
 Participació: 81,97%
 Votants: 4.360.843
 Vots en blanc: 19.377
 Vots nuls: 16.027

JxCAT:	34
ERC:	32
CUP:	4
CeC:	8
C's:	37
PSC:	17
PP:	3

RESULTATS A LA TALLADA D'EMPORDÀ

PARTIT	VOTS	%
JxCAT	150	50,34%
ERC	82	27,52%
PSC	22	7,38%
CUP	16	5,37%
CatComú	11	3,69%
C's	11	3,69%
PP	3	1,01%
PACMA	2	0,67%

Meses: 1
 Cens: 335
 Votants: 300
 Participació: 89,55%
 Vots en blanc: 1
 Vots nuls: 2

Amb col·laboració de:

 Diputació de Girona
 221 MUNICIPIS

Edita: Ajuntament de la Tallada d'Empordà
 Disseny i maquetació: Martí Riu
 Correcció: Violeta Roca
 Impressió: Impremta Pagès
 Dipòsit legal: GI-351-2009

Continguts

Resultats 21D 2

Editorial 3

Fets i gent 4

ESPECIAL 1 D'OCTUBRE

Crònica de l'1-O 8

Música 13

Hem anat a 16

Racó jove 18

La Colla del Sinofós 22

Llibres a escena 25

Club de lectura 26

Educar 28

Història 31

Apunts del natural 34

Medi ambient 38

Meteorologia 40

Cultura popular 41

Salut 42

Per pensar 44

Obrim boca 47

Aspre i Pla

Número 20 Desembre 2017

CONSELL DE REDACCIÓ:

Antoni Fernández Sandoval, M. Dolors Guàrdia, Joan Lorenzo, Roser Bagué Paretas, Míriam Pagés, Margarita Vidal, Cati Moreno, Ultano Gómez, Núria Abulí, Elisabeth Cruz, Ramon Casares i Abril Sais.

FOTO DE PORTADA:

AUTOR: Ramon Casares

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Totes les entitats culturals municipals

Editorial

Després de l'1 d'octubre

Del nostre record, tret del de la gent més gran, poc podem haver passat uns mesos tan agitats en la vida pública com els que s'han escolat de Sant Joan ençà. La violència va irrompre per enfrontar-se a una activitat tan pacífica com votar i a un moviment popular que en tot moment ha estat escrupolosament no violent. La intervenció de la Guàrdia Civil en les votacions del referèndum al nostre ajuntament se'ns ha fet inesborrable.

La redacció d'*Aspre i Pla* hem atorgat a la crònica d'aquell dia i dels que el succeïren la rellevància que es mereix, però en aquesta pàgina editorial voldríem introduir uns punts de reflexió començant pel que en anteriors números ja havíem assenyalat: la importància decisiva de preservar la convivència, i de fer el camí junts.

El referèndum brutalment interromput el dia 1 no es va poder pactar amb l'Estat. Potser per això no va mobilitzar tota la gent que desitja dirimir les relacions amb l'Estat amb una consulta acordada.

Altrament, un important nombre de persones ha manifestat la seva oposició al procés cap a la independència i ha mostrat la voluntat que Catalunya romangués dins d'Espanya. La seva posició és legítima, sempre que per defensar-la s'emprin mètodes pacífics i democràtics.

La República catalana proclamada el dia 27 d'octubre pel Parlament va néixer sense el suport suficient. Per aconseguir aquest suport caldran nous esforços, començant per una reflexió autocrítica per totes bandes i un debat serà a casa nostra. També caldran canvis de mentalitat molt profunds a la resta de l'Estat espanyol on, fins ara, ha predominat l'hostilitat envers Catalunya. Això no s'esdevindrà d'avui per demà: és un horitzó que s'allunya en el temps.

L'aplicació de l'article 155 de la Constitució espanyola no ha estat cap solució política democràtica. S'han suspès el Govern de la Generalitat i altres institucions representatives. El President i tres consellers van haver-se d'exiliar a Brussel·les i tornem a tenir presos polítics a Catalunya. Els presidents de dues de les entitats més representatives del país i dos consellers romanen entre reixes per les seves idees i per accions derivades de l'exercici dels seus càrrecs.

També sota l'empara de l'article 155 de la Constitució, el Govern espanyol va convocar eleccions autonòmiques. Els diferents partits han rebut un tracte desigual en campanya, però els resultats del dia 21 de desembre han mostrat tant la persistència del projecte independentista, que novament obté la majoria al Parlament, com la força de l'oposició. En tot cas, l'article 155 ha estat àmpliament rebutjat. La prioritat, ara, és restablir la democràcia. El govern legítim ha de tornar. Els cossos policials que van venir a reprimir l'1 d'octubre han de marxar; els dirigents polítics empresonats han de ser alliberats; ha de cessar la pressió judicial sobre alcaldes, funcionaris i ciutadans, i s'han d'aturar la censura dels mitjans de comunicació i les amenaces en relació amb l'escola. Aquests són els mínims per considerar restablerta una certa normalitat democràtica.

Però convé no enganyar-se: les polítiques centralistes i autoritàries que ens han dut fins aquest punt tenen voluntat de persistir. Si ho fan, la convivència seguirà amenaçada.

Les ratlles anteriors ens semblaven imprescindibles; havíem de reflectir allò que ha passat i el sentiment dels nostres pobles. Un cop fet això, ens disposem a celebrar les festes de Nadal encara amb indignació continguda i un punt de tristesa per la gent que roman empresonada. Potser per això ens cal també un contrapunt. És cert que hem rebut cops durs, però també ens hem trobat junts, expressant les nostres indignacions i els nostres anhels. I en aquest punt de trobada hi ha l'esperança per la nova etapa que s'obre. Us desitgem que passeu un bon Nadal i que enceteu l'any amb energies renovades.

LA REDACCIÓ D'ASPRE I PLA

Nit de Jazz

El 28 de juliol del 2017 va tenir lloc a Canet la Nit de Jazz al costat de l'església de Canet. Hi va actuar el grup To Wit, format per Rubèn Berengena (percussió), Lluís González (piano), Sandra Sern (cantant) i Pedrito Martínez (contrabaix).

Tots Sants

Els panellets de Tots Sants.

Preparant el sopar de Halloween.

CARNS I EMBOTITS

Can Raliu

CARNS I EMBOTITS

Plaça Major, 6 - Tel. 972 64 06 03
LA BISBAL D'EMPORDÀ

C/ Major, 67 - Tel. 972 76 80 18
JAFRE

MAPFRE

OFICINA DE VERGES

Plaça Onze de Setembre, 10
T 972 78 08 08 F 972 78 05 42
17142 VERGES
Email: mustel@mapfre.com

A l'estiu: botifarres, sardanes i sardines

El sopar de la Festa Major sempre es fa després del partit de futbol del divendres. Enguany, el divendres 30 de juny va ploure i no es van poder fer ni el partit de futbol ni la ballada de sardanes a l'exterior. Les sardanes es van haver de ballar a cobert dins de l'Empordanet.

Botifarrada popular en benefici de l'Oncolliga (Delegació de la Tallada) el 12 d'agost de 2017. També es va instal·lar una parada de roba de segona mà i una parada de joies Mimosa. Ens va acompanyar la presidenta de l'Oncolliga Girona, Sra. Luïsa Ferrer.

FOTOS: MARIA TERESA GERONÉS

Sardinada popular a L'Empordanet el dia 15 d'agost del 2017.

El cor de la Tallada va participar en l'acte de benedicció de les pintures de l'absis de l'església d'Albons, de Ramon Pujolboira el dia 7 d'octubre de 2017.

FOTOS: MARIA TERESA GERONÈS

Bar L'Empordanet

Joan Agustí Feliu

La Tallada d'Empordà

17134 GIRONA

Tel. 972 78 03 02

Sempre ens quedarà el bosc d'en Fages

Fent una cabana a l'estiu al bosc d'en Fages. FOTOS: TXELL ROMAGOSA

Estiu de festa i tardor de por

7 de juliol de 2017. El periodista i veí de Tor Pep Colldemont, pregoner de la festa. FOTO: JOAN LORENZO

La Castanyada i la Nit de Por van comptar amb una nombrosa i terrorífica participació. FOTO: JOAN MARIA PARETA

jardins marc
construcció i manteniment

Marc Costey Romans
tel. 617157437 - 972 78 03 05
plaça de l'església 1, Marenyà
La Tallada d'Empordà 17134 (Girona)

8 de juliol de 2017. Un any més vam ballar sardanes a plaça. Les tradicions s'han de mantenir. FOTO: JOAN LORENZO

Narració dels fets de l'1 i 3 d'octubre a la Tallada d'Empordà

Aquesta narració té la pretensió d'explicar-vos de manera versemblant els fets esdevinguts el passat 1 d'octubre a la Tallada d'Empordà amb motiu de la celebració del referèndum a partir dels testimonis recollits en aquell dia i també en els que el van seguir. Quan us parlo de pretensió, el que vull dir és el desig de fer-ho de manera que no fereixi la sensibilitat de ningú. Excuses per endavant si no ho aconseguixo.

A partir de dos quarts de sis

Segons el testimoni de les persones que eren davant l'ajuntament de la Tallada, eren dos quarts de sis del matí quan els primers cotxes aparcaven a la porta del darrere de l'ajuntament, davant la perruqueria. El sentiment que envaïa aquestes persones era de nerviosisme, d'aquells que se senten gelosos de guardar quelcom molt important, secret, que s'ha de protegir. I així va ser com es va treure l'urna de dins del maleter d'un cotxe. Amb els llums encara apagats, varen entrar a la sala on posteriorment es va constituir la mesa per a la celebració del referèndum.

La Guàrdia civil a les portes.
FOTO: DANIEL SÁNCHEZ

disposició, incloent-hi la força i la violència —per a alguns desproporcionada, i per a altres, merescuda— contra la població civil.

A fora la plaça de l'ajuntament, un munt de veïns i veïnes esmorzaven tot esperant que poguessin votar. Ja hi havia hagut els primers incidents amb la xarxa informàtica que impedièn votar. Nervis altra vegada. Nou web i nova contrasenya. Calma, tenim tot el dia per endavant! És el que se sentia. Al cap de poca estona, una altra vegada caiguda de la xarxa. Torna la connexió, algunes persones poden votar.

D'aquesta manera es va arribar fins cap a les deu del matí.

Aquestes persones ens han confessat la seva il·lusió i el sentiment de gran responsabilitat que els corpenia i que feia que se sentissin "una mica com delinqüents" per voler expressar-se d'una manera que recordava temps de clandestinitat. El temps passa de pressa i es va preparar tot el dispositiu perquè a l'hora prevista es pogués obrir la porta i constituir la mesa electoral. Seguint la ràdio, quan va arribar el punt horari de les 8.00 h es va obrir la porta de l'ajuntament i de manera espontània es van sentir aplaudiments.

L'esmorzar interromput

A les 10.15 h s'esdevé el fet que capgira la jornada. Les persones que estaven dins l'ajuntament comencen a sentir cridòria de la gent que era fora esperant: "Independència!", "Votarem!", "Fora!". No calia preguntar-se què passava,

Salutations de bon dia per a tots els presents i, acte seguit, constitució de la mesa electoral. Fins aquest moment, tot seguia el guió previst el dia d'unes eleccions. Només una diferència, la por o intranquil·litat que es respirava a mesura que anava passant l'estona i arribaven notícies d'altres poblacions en què hi havia hagut ja la intervenció dels cossos de la Policia Nacional i de la Guàrdia civil. També incredulitat per aquestes actuacions que, amb l'objectiu de retirar les urnes, havien aplicat tots els recursos que estaven a la seva

El desplegament davant de l'ajuntament. FOTO: DANIEL SÁNCHEZ

La gent davant de la Guàrdia Civil. FOTO: DANIEL SÁNCHEZ

s'havia materialitzat la presència de la Guàrdia Civil a la Tallada per evitar que es pogués dur a terme el referèndum. Havien arribat vuit o deu furgons de la Guàrdia Civil. Preocupació dins i fora de l'ajuntament, uns vetllant per l'urna i els altres intentant evitar l'entrada perquè se l'emportessin.

A part de la cridòria contra els embats de les forces policials, ningú deia res però tothom acomplia un paper: allò que li dictava la seva consciència. Després d'uns primers moments, algú, amb calma i molta educació, es va adreçar a la Guàrdia

La Guàrdia Civil es retira. La gent la segueix. FOTO: DANIEL SÁNCHEZ

Civil i els va demanar l'ordre judicial. Resposta verbal nul·la. Resposta física: garrotades! I cops de mall contra la porta principal de l'ajuntament. Crits de "llibertat", molts crits de "llibertat" i "democràcia", nervis, por, incredulitat!

Mentrestant, a dins, es va protegir l'urna i també es va intentar dificultar l'accés de la Guàrdia Civil a les dependències municipals. A fora, la tensió anava en augment i els presents s'hi van jugar el físic sense pensar en les conseqüències que això podia tenir. Els envaïa un sentiment de lluita pels seus drets (al seu entendre) i de ràbia i indignació contra la violència que estaven rebent.

A cops de mall

En el decurs aproximadament d'una hora i mitja, els agents de la Guàrdia Civil van estar colpejant amb un mall la porta d'entrada de l'ajuntament. Van arribar més agents de la Guàrdia Civil. Aquesta vegada antiavalots armats i protegits fins a les dents. Continuava la resistència a fora la plaça i hi havia hagut ja un parell de ferits que varen haver de ser portats a l'hospital de Palamós i nombrosos contusionats. Segons els testimonis que eren dins l'ajuntament, es vivien moments d'angoixa pels crits i els cops que se sentien. La situació començava a ser dramàtica i no es preveia un bon

Una persona agredida que va necessitar ser atesa a l'hospital de Palamós.

FOTO: DANIEL SÁNCHEZ

E.S. VERGES

Pedro Carvalho

Tel. 972 78 01 34

Ctra. 31 p. Km 357,8 - 17142 - VERGES (Girona)

Cal Físio
Fisioteràpia | Rehabilitació
David Resta i Maurici
Col·legiat núm. 3040
Església, 9 · TOR
Tel. 652 666 727

desenllaç. La intervenció dels Mossos d'Esquadra va fer que s'arribés a l'acord d'obrir la porta de l'ajuntament, la sortida pacífica de les persones que eren dins i la retirada de l'urna i, amb la sortida d'aquesta, el cant unànim dels *Segadors*.

Després de la retirada de la Guàrdia Civil, un panorama desolador. La seva entrada per la força a l'ajuntament va causar nombrosos desperfectes (vidres trencats, panys i portes desbotats...). Mentre alguns restaven incrèduls a la plaça de l'Ajuntament, els altres, potser una mica més pragmàtics, vam fer l'inventari de desperfectes acompanyats pels Mossos d'Esquadra. L'esmentat inventari recollit en forma d'atestat va ser presentat a la comissaria dels Mossos d'Esquadra de la Bisbal.

El dia 3 els pobles veïns van mostrar la seva solidaritat. FOTO: RAMON CASARES

I així és com, aproximadament cap a les 14.00 h, va finalitzar el dia 1 d'octubre a la Tallada. Explicat així, en forma de cronologia, un pot adonar-se de la intensitat dels fets esdevinguts. Fets que es van allargar per dir-ho d'alguna manera fins al 3 d'octubre, dia en el qual els veïns dels municipis propers a la Tallada i de tot el Baix Ter es van concentrar a la mateixa plaça per reivindicar la seva llibertat i l'expressió de la democràcia i solidaritzar-se amb tot el veïnat de la Tallada. El dia 3 d'octubre, contràriament al dia 1, l'ambient va ser de festa i de solidaritat. Un acte festiu amb més d'un miler de persones unides pels seus ideals i anhels.

Abans de l'arribada de la Guàrdia Civil. FOTO: JOAN M. PARETA

Primeres notícies de la repressió. FOTO: JOAN M. PARETA

Com no podia ser d'una altra manera, jo mateixa, com a tinent d'Alcaldia, vaig cursar denúncia de danys i vam informar-ne la companyia asseguradora. Els cost aproximat dels danys causats és de 1.481 euros. Recentment, el Consorci de Compensació d'Assegurances del Ministerio de Economía, Industria y Competitividad ha informat que no pagarà els danys causats.

La gent davant la Guàrdia Civil. FOTO: JOAN M. PARETA

S'inicia la votació. FOTO: JOAN M. PARETA

Els fets d'octubre romandran en la memòria de tots aquells que hi vam participar, però també d'aquells que no hi eren. El ple de l'Ajuntament ha aprovat canviar el nom de la plaça de l'Ajuntament, que passarà a anomenar-se plaça de l'1 d'octubre de 2017.

MARIA DOLORS GUÀRDIA

L'enquesta

Després de la intervenció de la Guàrdia Civil en les votacions de l'1 d'octubre al nostre ajuntament, hem volgut saber quina era l'opinió dels veïns i veïnes sobre uns fets que han marcat profundament la vida del poble.

L'anterior enquesta d'*Aspre i Pla* va tenir més de seixanta respostes. Malauradament en aquest cas no hi ha hagut gaire temps per a les respostes i no hem pogut demanar, com era habitual, respostes per escrit. El resultat és que aquesta vegada la participació ha estat més baixa.

D'altra banda, el bloc de preguntes que vam presentar era més curt i anava enfocat bàsicament a esbrinar l'opinió sobre la intervenció de la Guàrdia Civil en les votacions de l'1 d'octubre a l'ajuntament de la Tallada.

Les respostes recollides han estat 46, provinents de 29 dones i 17 homes, d'edats compreses entre 23 i 71 anys, amb una mitjana d'edat de 50 anys (de fet, el major nombre de persones que han respost se situa entre els 40 i els 60 anys).

Pel que fa a la primera pregunta, sobre si es tenia la intenció d'anar a votar, només 5 persones no tenien aquesta intenció, però de la resposta a la pregunta 4 es desprèn que finalment van fer-ho (si no és un error). Tres d'aquestes persones, a més, consideren que el referèndum era il·legal i que la resposta de la policia va ser "encertada i normal".

L'urna és confiscada a l'ajuntament l'1 d'octubre.

En la segona qüestió, referida a si es tenia la impressió que el referèndum era il·legal, la varietat és més acusada. Hi ha 31 persones que responen que no tenien aquesta impressió. Pel que fa a les 15 restants que manifesten considerar-lo il·legal, les explicacions poden ser diverses, com consignarem més endavant.

Quant a la tercera pregunta, sobre si finalment es va poder votar, només hi ha tres respostes negatives: una d'elles es tracta d'una persona que en la pregunta següent diu haver votat a l'ajuntament. Possiblement, atès que l'urna va ser confiscada, considera que això equival a no haver votat. Les altres dues diuen haver votat en altres meses.

La quarta pregunta es refereix a on es va votar finalment. Hi ha 9 respostes que diuen haver votat a l'ajuntament. La resta, 37, ho van fer en una altra mesa de votació gràcies al cens universal que el Govern va posar en marxa el mateix matí de l'1 d'octubre. Encara que la pregunta no ho admetia, és possible que entre aquestes 37 persones n'hi hagi que, en estar censades en altres llocs, no ho haguessin fet a la Tallada.

La més significativa de les preguntes era la cinquena i última, referida a la qualificació que mereixia la intervenció de la Guàrdia Civil a la Tallada. Hi havia tres respostes tancades: "encertada i normal", "desproporcionada i abusiva", i "altament agressiva i violenta". Com ja hem dit abans, hi ha tres persones que la consideren "encertada i normal" i que semblen relacionar-ho amb el fet que la consulta era il·legal. Davant de la comissió d'una il·legalitat seria coherent trobar normal que la Guàrdia Civil intervingui fent un ús encertat de la força.

La resta de persones, 43, es reparteixen entre les altres dues respostes. 29 la consideren desproporcionada i abusiva, mentre que 14 la consideren altament agressiva i violenta.

La diferència entre ambdues respostes no és estrictament de matís. La majoria sembla que s'inclina per considerar la intervenció policial com a excessiva en relació possiblement amb el nombre d'habitants del poble i la possible resistència que hi podrien trobar. En aquest sentit, és lògic de qualificar-la d'abusiva.

Les 14 persones que l'assenyalen com altament agressiva i violenta afegeixen a l'abús la idea de violència i agressivitat. Com es pot veure, no tothom acceptaria aquests extrems. Això es pot deure al fet que es consideri que —en comparació

La Guàrdia Civil es retira.

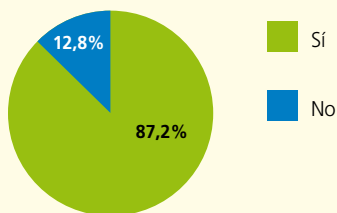
amb les actuacions en altres llocs vistes a través de les xarxes i la televisió— la de la Tallada es consideri menys violenta o que simplement no es vegi violència envers les persones en aquesta actuació.

Entre les persones que consideren la intervenció desproporcionada i les que la consideren violenta sumen 43 persones, el 93,4% de les respostes

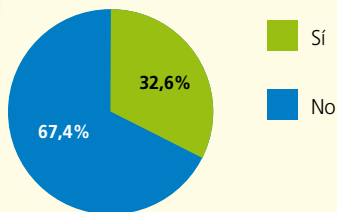
Altres aspectes que es podrien desprendre de l'enquesta són els següents:

- Entre qui ha respost l'enquesta la voluntat de participació era alta i les persones que van acabar votant van ser totes (un 100%).
- Les 31 persones que manifesten creure en la legalitat del referèndum podrien expressar la voluntat de reconèixer només la legalitat catalana o bé la ignorància del conflicte entre les legalitats catalana i espanyola.
- També hi ha un grup relativament ampli de 15 persones que van votar tot i considerar que el referèndum era il·legal. Entre aquestes persones n'hi podia haver que pensessin que els resultats podien acabar essent vàlids —pel seu significat en funció de la participació, per exemple— o n'hi podia haver qui entenguessin el vot com una forma de mobilització.
- Finalment, cal dir que entre les persones que consideren la intervenció desproporcionada i les que la consideren violenta sumen 43 persones, el 93,4% de les respostes. Aquesta apreciació negativa podria obeir també al fet en ell mateix: la irrupció en una votació —que forçosament ha de ser un acte pacífic i sense risc.

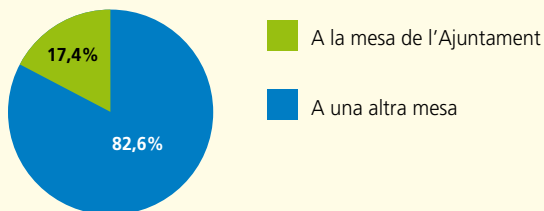
1 Tenies la intenció de votar?

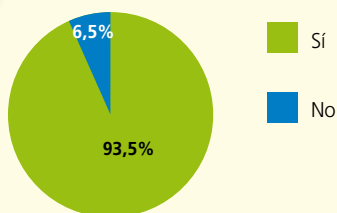
2 Tenies la sensació de que el referèndum era il·legal?

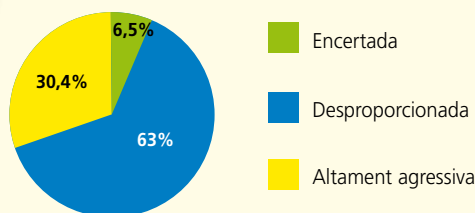
3 Si vas votar ho vas fer a...

4 Si tenies intenció de votar, vas poder fer-ho?

5 Com vas trobar l'actuació de la policia?

Si haguéssim de fer un resum dels valors mitjans que afloren en l'enquesta, podríem dir que entre les 46 persones que l'han contestada, amb un repartiment superior de dones, la resposta mitjana s'inclinaria a afirmar que tenien decidit votar en un referèndum que creien legal, van votar fora de la Tallada per la intervenció de la Guàrdia Civil, i consideren aquesta intervenció abusiva i desproporcionada, però no pas agressiva i violenta.

Els segadors

HISTÒRIA DE L'HIMNE DE CATALUNYA

Recentment, a causa de la situació política i dels esdeveniments que s'han produït els últims mesos, hem vist i sentit com l'himne de Catalunya es canta amb més freqüència i vehemència que mai. Per aquest motiu, és un bon moment per conèixer-ne l'origen.

El Corpus de Sang

En qüestions històriques, normalment les coses no succeeixen espontàniament o perquè sí, sinó que són fruit de diversos esdeveniments i coincidències. Per això, per determinar l'origen d'*Els segadors*, ens hem de remetre a circumstàncies i fets que van succeir segles abans.

Corpus de Sang d'Antoni Estruch i Bros (1907).

Durant el segle XVII, l'Estat espanyol estava lliurant amb França l'anomenada guerra dels Trenta Anys (1618-1648). Aquest fet provocava que els terços de l'exèrcit reial desplaçats a Catalunya s'haguessin d'allotjar dins les poblacions, cosa que provocava més despeses i malestar entre

la població catalana. Fins i tot, es va arribar a represaliar i a incendiar poblacions que negaren l'entrada als soldats, tal com va passar a Sant Feliu de Pallerols o Santa Coloma de Farners. Tota aquesta situació va provocar un alçament generalitzat de tots els catalans. Enmig d'aquest clima de tensió, i a partir d'una sèrie d'accions repressives per part del govern del comte-duc d'Olivares, a Barcelona es van produir violents aldarulls, tirotejos i morts el dia de Corpus Christi del 7 de juny de 1640. Per aquest motiu, a aquest dia se l'anomena "Corpus de Sang".

A partir dels fets de Barcelona, els aldarulls es van repetir a ciutats com Mataró, Vic i Girona. La mort del virrei de Catalunya, Dalmau III de Queralt, i d'altres funcionaris reials va fer empitjorar molt la situació política i social catalana, que a més a més s'enfrontava al projecte centralitzador que el comte-duc d'Olivares volia portar a terme per reforçar el poder del rei Felip IV i la unitat dels territoris que regnava. Tot plegat desencadenà la guerra dels Segadors, que havia de durar fins al 1659.

La cançó *Els tres segadors*

Aquesta balada eròtica del segle XVII, també anomenada *Els tres garberets*, va ser una de les més cantades pels homes de pagès durant almenys quatre-cents anys. A la

c/ Girona, 60 - 17142 VERGES (Girona) - Tel/Fax: 972 780 417 - inst.verges@gmail.com

tornada s'hi cantava: "...segueu ben arran, que la palla va cara..."; però també hi havia parts més pujades de to: "...què és lo que vostè demana?", preguntava el segador a la dona, que responia: "Si en voleu segar un camp, un camparró de civada. / No és a l'aubac ni al solà, no tampoc en cap muntanya / n'és sota el davantal, la camisa me l'amaga".

Com era habitual en les cançons de transmissió oral, hi havia variants melòdiques molt diverses, però bàsicament eren tres o quatre versions. Una de les darreres, i aprofitant aquesta cançó tan coneguda per poder-ne fer difusió, va ser la lletra en què es relataven els fets del Corpus de Sang i en què també es feia una crida al poble català a aixecar-se en armes durant el inici de la guerra dels Segadors.

La recuperació

Va ser al segle XIX, amb la Renaixença, quan tornen a aflorar els sentiments, l'exaltació patriòtica i els temes històrics, fets que, entre altres coses, van impulsar la recuperació d'antigues cançons conservades només per la tradició oral. En aquesta època, el filòleg Milà i Fontanals va recuperar i editar-ne moltes, entre les quals hi havia aquella lletra carregada de patriotisme que descrivia els fets ocorreguts dos-cents anys abans, i que començava així:

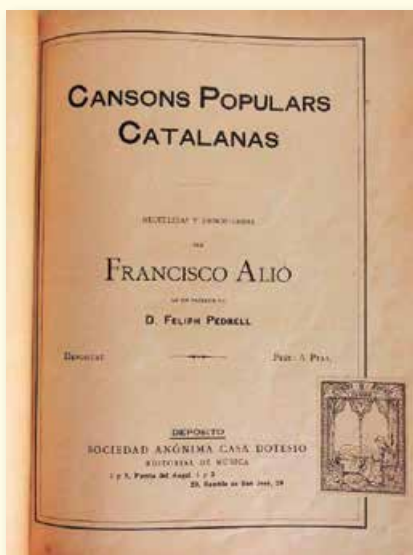
*Catalunya, comtat gran / qui t'ha vist tan rica i plena.
Ara el rei nostre senyor / declarada ens té la guerra.
Lo gran comte d'Olivar / sempre li burxa l'aurella:
"Ara és hora, nostre rei / ara és hora que fem guerra".
Contra de los catalans / ja ho veieu quina n'han feta:
seguien viles i llocs / fins al lloc de Riudarenes,
n'han cremada una església / que Santa Coloma es deia,
cremen albes i casalles / los calzes i les patenes.
I el Santíssim Sagrament / alabat sigui per sempre.*

Segurament contenia imprecisions, ja que no va sobreviure cap transcripció de l'original, però malgrat això va ser editada el 1882. La cançó va passar desapercebuda fins que el compositor Francesc Alió va voler incloure-la en la seva col·lecció "Cansons populars catalanes", publicada al 1892. A partir de llavors, la cançó *Els segadors* es va popularitzar molt en els ambients catalanistes.

Emili Guanyavents, conegut per la seva militància obrera i llibertària, va guanyar el concurs escrivint la lletra actual, que incloïa més reivindicació política, eliminava les nombroses referències religioses i en reduïa l'extensió

Per determinar quina en podia ser la melodia, Alió va preguntar al canonge J. Collell si coneixia alguna cançó amb lletra de segadors, i aquest li va cantar una cançoneta picant de la plana de Vic que parlava d'un segador que mentre "sega el

camp de civada d'una dama", ella li reclama "segueu arran, que la palla va cara, segueu arran"; i quan després li pregunta al segador quantes en porta, aquest li diu que amb ella trenta, i més hauria segat "si la falç no es 'gués brincada". La cançó en qüestió, que va escandalitzar Jacint Verdaguer, va resultar ser la balada eròtica *Els tres segadors*. Alió va comprovar que la lletra patriòtica casava amb la melodia de la balada i així, seguint un procediment habitual, va adaptar la lletra a la melodia, introduint també el vers "bon cop de falç, defensors de la terra", ideat pel poeta Ernest Moliné.

Primera pàgina del llibre de cançons editat per Francesc Alió

L'etnomusicòleg Jaume Ayats re-ferma aquesta coincidència, ja que ell mateix, com a integrant del Grup de Recerca Folklorica d'Osona, encara va poder recollir fragments cantats d'*Els Segadors* (conservats a la memòria popular) molt semblants a *Els tres segadors*.

CENTRE IMATGE ARISMA

HORES CONVINGUDES:

Lidia Ferrer
Tel 616 664 375
E-mail: esteticaarisma@gmail.com

Tramuntana, 13. Bellcaire d'Empordà.

- Servei de Perruqueria
- Servei d'Estètica
- Quiromassatge
- Teràpies Alternatives
- Aromateràpia
- Reflexoteràpia
- Moxa Alquímica
- Depilació ipl (Laser)
- Altres.....

10% Descompte
productes
Alquímia

Tot i això, i sobretot quan és impossible saber les coses amb total certesa, també existeix l'opinió de Josep Massot i Muntaner, que en el seu llibre¹ afirma que les conclusions a què arriba Jaume Ayats estan mancades de fonament.

La cançó definitiva

L'any 1899, la Unió Catalanista va convocar un concurs per a premiar "la millor composició en vers que, simbolisant en valentas estrofas las aspiracions nacionalistes de Catalunya, s'adapti bé a la melodia popular coneguda ab el nom de *Los segadors*, amb una tornada que comenci dient Bon cop de falç". Emili Guanyavents, conegut per la seva militància obreira i llibertària, va guanyar el concurs escrivint la lletra actual, que incloua més reivindicació política, eliminava les nombroses referències religioses i en reduïa l'extensió. Aquesta nova versió va rebre una certa oposició dels sectors més conservadors, cosa que va provocar una apassionada polèmica pública i periodística. Així, durant un temps l'Orfeó Català (de perfil conservador) en cantava la versió antiga, mentre que la coral Catalunya Nova (de perfil progressista) en cantava la versió nova. La nova versió es va difondre àmpliament, mentre els governadors civils de llavors feien mans i mànigues per prohibir-ne l'ús.

Enregistraments i versions

De l'himne català se n'han fet moltes versions i arranjaments. Les més difoses i conegudes són l'arranjament per a cobla de Francesc Pujol, l'arranjament per a banda de Joan Lamotte de Grignon, l'harmonització coral de Josep Viader i la versió per a cor i orquestra simfònica d'Antoni Ros Marbà.

La primera versió enregistrada d'*Els segadors* es va fer a Barcelona l'any 1900. En aquesta versió, el compositor Enric Morera va fer una harmonització a quatre veus. Fou una edició discogràfica de la companyia Berliner's Gramophone, amb una tirada de 500 exemplars, un dels quals és al Museu de la Música de Barcelona.

Entre les versions més actuals que se n'han fet, cal destacar la versió electrònica del grup Pont Aeri i la versió heavy metal del grup nord-americà A Sound of Thunder, que, per la seva força interpretativa, val molt la pena escoltar.

ULTANO GÓMEZ PONSETÍ

1 Massot i Muntaner, Josep: *Els Segadors. De cançó popular a himne nacional de Catalunya.* Publicacions Abadia de Montserrat, 2014.

c/ Francesc Cambó, 1
tel. 972 780 395
17142 VERGES (Girona)

C/ La Bisbal a Figueres, s.n. (C/31, Km 359)
17134 La Tallada d'Empordà GIRONA

Shaun Jennings mobile: (0034) 629 743 327
director tel/fax: (0034) 972 780 638
email: info@icasl.net

Servei de bugaderia i Venda de mòduls

Tel. 972 780 524 www.materialia.cat info@materialia.cat

materialia materials de construcció

Aixetes • Lavabos • Mobles de bany • Sanitaris • Dutxes • Mampares • Spas
Saunes • Paviments • Revestiments • Mosaics • Pedra natural • Parquets

Brussel·les, un clam per Catalunya

El dia 7 de desembre s'havia aixecat gris a Brussel·les. Feia fred i bufaven fortes ràfegues de vent gèlid. La meteorologia anunciava pluja cap al migdia. L'escenari no podia ser més advers, però des de primeres hores del matí una marea groga que es va començar a estendre com una taca d'oli per tota la ciutat va fer canviar el color de la capital belga.

La il·lusió i la confiança brillava en els rostres de les desenes de milers de catalans que ens havíem citat allí. En totes i cadascuna de les cares dels "más de 10.000 asistentes" segons la premsa espanyola, o de les de prop de 50.000 o 90.000 participants, segons altres fonts. S'estava preparant la que ha estat reconeguda com a una de les majors manifestacions a la història de Brussel·les.

Tots els que havíem arribat a la capital d'Europa els dies abans anàvem sortint dels hotels, les pensions, les residències o les cases particulars. Començava la marxa cap al Parc du Cinquanteaire, l'epicentre de tot aquell moviment ciu-

datà en defensa del Govern legítim de la Generalitat de Catalunya, que exigia democràcia i l'alliberament dels presos polítics. Es clamava amb força "Europe wake up!" —Europa, desperta!—.

A aquesta pacífica riuada humana s'hi anaven sumant milers i milers de persones que arribaven en cotxes particulars, en autobusos, en trens o en avió. Caminar per Brussel·les era com fer-ho pel passeig de Gràcia de Barcelona en hora punta. La llengua catalana se sentia a tot arreu. Fins al punt que en qualsevol bar, comerç o negoci que entressis era normal que et rebessin amb un "Bon dia" o que els qui t'atenien et preguntessin com es diu "See you" en català i anessin repetint "A reveure, a reveure" quan marxaves.

Havia arribat el moment. Tot era a punt. Els qui estaven a Brussel·les ja feia alguns dies havien començat a escalfar motors protagonitzant concentracions espontànies a la Grand-Place en arribar la nit. Al centre de la ciutat s'havia alternat l'espectacle de llum i so (amb música de Sia) que Brussel·les ofereix per Nadal als seus visitants amb els crits de "Llibertat presos polítics", "Puigdemont, president" o el cant dels *Segadors* dels catalans. Els que arribaven a última hora es posaven immediatament les piles per convertir la capital d'Europa en una explosió reivindicativa.

L'arribada al Parc du Cinquanteaire del president Carles Puigdemont i dels consellers a l'exili per encapçalcar la manifestació al costat dels líders de l'Assemblea Nacional Catalana i d'Òmnium i altres polítics va ser espectacular i emotiva. Tothom els volia saludar, donar-los la mà o abraçar-los mentre se sentia una banda sonora que, a cor, repetia una vegada i altra crits de "president, president, president" o "Llibertat presos polítics".

Pocs minuts després de dos quarts de dotze del migdia, la capçalera de la manifestació iniciava el camí cap a la Place Jean Rey, escenari final de la concentració. Les mostres d'entusiasme i les emocions es repetien mentre el vent se-

El president Puigdemont, lluint bufanda groga, va ser rebut amb entusiasme a la Rue de la Loi, davant del Consell d'Europa i de la Comissió Europea. FOTO: ANTONI FERNÁNDEZ SANDOVAL

La manifestació al seu pas pel Parc du Cinquanteaire.
FOTO: ANTONI FERNÁNDEZ SANDOVAL

Els dies anteriors, en caure la tarda, la Grand-Place s'omplia de gent vinguda de Catalunya que anava escalfant motors.
FOTO: ANTONI FERNÁNDEZ SANDOVAL

guia agitant les senyeres, les estelades i les pancartes i cartells reivindicatius.

La il·lusió i la força es dibuixava tant en els rostres de totes les persones que caminaven pels carrers de Brussel·les com en les que les observaven al seu pas. Famílies, grups d'amics, parelles, persones soles, joves o gent gran vivien amb entusiasme i sentiment el moment.

Prop de l'escenari, un home gran esperava amb impaciència i amb una màquina de fotografiar entre les seves mans tremoloses l'arribada de Puigdemont i la resta de polítics i representants de la societat civil catalana. Quan vaig voler saber una mica més d'ell i perquè estava allí, només va poder dir-me "jo ja vaig viure l'altra República" i es va posar a plorar sense poder contenir l'emoció.

Les notes de l'*Himne de l'Alegria* (l'himne de la Unió Europea) interpretat per un grup de músics per la llibertat van ser el pròleg de les intervencions de polítics i líders socials en un escenari que tenia com a teló de fons els edificis del Consell de la Unió Europea i de la Comissió Europea. Els periodistes Laura Sangrà i Wilfried Haesen presentaven l'acte. Parlamentaris europeus de partits nacionalistes van precedir les intervencions d'Agustí Alcoberro i de Marcel Mauri.

Els bombers catalans fent cua per donar sang a Brussel·les. El civisme dels manifestants va ser àmpliament reconegut.

El clima seguia pujant. Molt emotiva va ser la interpretació del *Blowing in the wind* que va oferir Montse Castellà, però va continuar augmentant la intensitat de l'acte amb la presència a l'escenari dels consellers a l'exili, Lluís Puig, Clara Ponsatí, Meritxell Serret i Toni Comín. La responsable d'Ensenyament va afirmar que "avui tots som mestres que estem oferint una lliçó de democràcia", i el conseller de Salut no va poder contenir les llàgrimes en finalitzar la seva intervenció, en la qual va atacar amb duresa el Govern d'Espanya, i va acabar abraçat als seus companys.

Les intervencions de Joan Coma, de la CUP, i de Marta Rovira, que va llegir una sentida carta enviada per Oriol Junqueras des de la presó d'Estremera, van donar pas a l'explosió final, la presència a l'escenari del Molt Honorable President de la Generalitat de Catalunya, Sr. Carles Puigdemont. Eren poc més de les tres de la tarda del 7 de desembre de 2017 i puc assegurar que tots els qui estàvem allí en aquell moment

vam poder sentir en el nostre interior el que el president Carles Puigdemont va resumir amb aquestes paraules: "Avui també esteu escrivint una altra pàgina a la història d'Europa. Una història preciosa, maquíssima".

ANTONI FERNÁNDEZ SANDOVAL

Els més joves i l'1 d'octubre

El dia 1 d'octubre, en el moment que la Guàrdia Civil va arribar davant de l'ajuntament de la Tallada, amb la gent que feia cua per votar hi havia molts nois i noies que encara no tenien edat per fer-ho. Hem volgut parlar amb alguns d'aquests nois i noies per recollir-ne les impressions i perquè, en certa manera, ells i elles són qui transmetran allò que va passar, són qui ho convertirà en memòria històrica del poble.

Han respost a la nostra crida dues noies i tres nois: en Jordi Sitjes, 15 anys, estudiant de 4t d'ESO de la Tallada; l'Eva Sais, de 12 anys, estudiant de 1r d'ESO i en Marc Sais, de 16 anys, estudiant de 1r de batxillerat, germans veïns de Tor; l'Aleix Garcia, de 16 anys, estudiant de batxillerat, i l'Alba Garcia, de 20 anys, estudiant de 3r del grau de Psicologia, germans veïns de Canet de la Tallada.

L'Alba és l'única dels assistents que podia votar:

Alba: El dia 30 estava molt nerviosa. Vaig aixecar-me a les sis per anar a votar... Com si fos el dia de Reis.

Pressenties el que passaria?

Alba: No, però m'inquietava que tot anés bé. Hi havia hagut la repressió prèvia, allò que van entrar a tot d'impremtes i van confiscar milions de paperetes.

Aleix: Doncs jo vull dir que sí que era com si ella ho pressentís, perquè els dies abans sempre preguntava: "ens poden fer res?". I nosaltres li dèiem: "Què vols que ens facin!". Havia de ser un dia maco per a Catalunya. Havíem quedat amb els amics per anar a fer unes birres.

Eva: Doncs des del moment que sabíem que havien anat a agafar els cartells i les butlletes a Barcelona sabíem que alguna cosa podia passar. Jo vaig parlar amb els dos mossos que hi havia i em van dir que el més probable és que no vingués la Guàrdia Civil... La Tallada és un poble petit.

Alba: A mi em va fer molt mal el tema Mossos. A les set van aixecar acta que hi havia molta gent i que no podien entrar. Després es van quedar per vigilar que tot anés bé. Quan va arribar la Guàrdia Civil van col·locar-se al mig com per fer d'intermediaris, òbviament. Aguantaven la gent més violenta, però un dels mossos estava desfet, desfet. Plorant.

Eva: I algun dels guàrdies civils també estava molt trist.

Aleix: És que ells tampoc venen aquí per gust a pegar la gent, és la seva feina.

Alba: Hi havia dues menes de guàrdies civils. Uns et parlaven amb calma i en català, et deien "sisplau, no em toquis". I aquesta persona potser es podia guanyar el meu respecte.

L'Eva i l'Alba. FOTO: MERCÈ MIRALLES

Però n'hi havia d'altres amb la mà a la porra que t'anaven dient "acosta't" amb una rialleta.

Jordi: El que va anar gratuïtament a trencar la persiana de l'ajuntament...

Alba i Eva: Aquell, aquell.

Com és que hi éreu tots?

Aleix: Perquè tota la família votava: el meu pare, la meua mare, la meua àvia, la meua germana... El sistema cada poc es col·lapsava i calia esperar. Estàvem esmorçant.

Jordi: Hi érem tots perquè era un dia molt especial i ens feia molta il·lusió a tots.

I què va passar?

Aleix: Van arribar unes quantes furgonetes, amb trenta o quaranta guàrdies. Van trencar la porta de l'ajuntament i van vigilar la del darrere, la de la perruqueria.

I què va fer?

Eva: Jo al començament estava tranquil·la, però després em vaig espantar. Em vaig quedar superapartada al costat de la font.

En Marc, en Jordi i l'Aleix. FOTO: MERCÈ MIRALLES

Alba: Jo em vaig posar a davant de la porta fent pinya. Primer vaig pensar: "Estan de conya", saps? "Venen a fer el «paripé»". Però després, quan ja van arribar a tocar la gent, vaig agafar la meua amiga i li vaig dir: "Sortim d'aquí", i ens en vam anar a l'altra banda del carrer.

Jordi: Quan van arribar, molta gent es va posar davant de la porta, però jo vaig pensar: "No t'hi posis, que et trauran fàcilment". M'ho vaig mirar des de la font i em va estranyar: "Però quants venen, si som quatre gats!".

Aleix: Tots pensàvem: "És que això no pot passar en un poble tan petit".

Per què creieu que van anar a pobles tan petits?

Alba: Potser van buscar els llocs on podien crear més pànic, com el col·legi Verd de Girona. I després van anar als llocs on ho tenien més fàcil.

Què en penseu, de l'actuació de la Guàrdia Civil?

Aleix: Crec que es van passar. Ells ens volien fer agafar por i ho van aconseguir, però ho van fer molt malament perquè en un poble com la Tallada, per molt que resistíssim, no calia que en vinguessin tants.

Alba: Van aconseguir fer por, però també ràbia.

Aleix: Més ganes de tornar-hi. Si no, no hauríem anat a Verges.

Alba: Van fer por, sí, però també van fer que la gent tingui les idees més clares. Molta gent que estava indecisa ara ja no ho està.

Es pot dir que la Guàrdia Civil ha fet independentistes?

Alba: Mal dit, sí. D'alguna manera, sí.

Però el motiu pel qual la Guàrdia Civil era aquí era perquè, en teoria, s'estava fent un acte il·legal. Què en penseu, d'això?

Eva: Era l'única manera de poder dir alguna cosa.

Marc: També se'ls hi ha proposat bastants de cops de fer un referèndum acordat.

Jordi: I una nació ha de tenir dret a decidir.

Alba: Abans del referèndum sempre deien que no era eficaç, que no entraria en vigor. Aleshores, per què reprimir-lo així? Em va semblar molt desproporcionat.

Marc: És que jo crec que va ser pitjor per a ells, la seva imatge ha quedat pitjor.

Alba: Estaven tan desesperats, tan frustrats, que l'única cosa que els quedava per frenar-nos era la violència, la por.

Vosaltres percebeu que després dels esdeveniments d'aquests mesos hi ha més divisió?

Alba: Sí, molta més. És molt exagerat com ha canviat aquest tema.

Aleix: Abans sempre hi havia el típic exagerat que deia: "Als espanyols no els caiem bé". Ara, a mi, jugant al parxís online quan pel nom veuen que sóc català em diuen de tot: "Us ho mereixeu", etc.

I aquí, entre els vostres companys i companyes?

Alba: Jo em moc en un ambient ideològicament afí. Però a la gent que sempre s'havia mostrat neutral, ara, si no són independentistes, excepte si són amics-amics, no te'ls mires de la mateixa manera.

Eva: El meu millor amic és d'una família que es vol quedar amb Espanya però no hi tinc cap mena de problema.

Jordi: A la meua classe hi ha gent que no creu en la independència. A vegades ens fem una brometa —quan a Socials surt el tema algú diu: "adoctrinament!"—, però no renyim per les ideologies polítiques. De fet, els partits del 155 volen donar la impressió que hi ha molt enfrontament, però no n'hi ha tant.

Alba: Sí, jo crec que la gent s'ha separat. S'han separat els dos extrems, els dos camps. Però dins d'un camp i un altre la gent s'ha unit molt més.

Aleix: Jo tinc clar que no pensaré malament d'una persona perquè no vulgui la independència.

Alba: Només renyirem si no ens respecten.

Què en penseu, de l'actitud de la gent gran el dia 1?

Ho tenen clar: "Va haver-hi de tot".

Aleix: Hi va haver gent que va passar-se en algun moment.

Què vols dir?

Aleix: No van picar ningú, però van estar a punt de fer que els peguessin.

Alba: La majoria bé, molt respectuosos, però hi va haver casos puntuals que es van arriscar que marxéssim tots de males maneres.

Marc: Jo vaig haver d'apartar la meua mare...

Sembleu més assenyats que la gent gran...

Aleix: No creguis.

Marc: Jo els vaig insultar molt.

Alba: Hi ha una diferència entre el contacte físic i el contacte verbal. Hi havia gent que cridava, cantava, fins i tot insultava, però no va posar-los la mà al damunt.

Marc: La gent d'aquí ha demostrat que segueixen els models d'en Jordi Cuixart i en Jordi Sánchez del pacifisme. Hi havia llocs on hi havia milers de persones i només un grupet de policies i si la gent hagués volgut, a més d'un l'haurien tocat.

Aleix: Abans de l'1 d'octubre s'entén, però després m'ha estranyat que tot hagi seguit tan pacífic. Ara, m'ha agradat molt, perquè així podem demostrar que només volem votar.

Marc: Jo en principi no era independentista, però veient el costat on t'has de posar... Només cal veure les manifestacions d'uns i altres. En les manifestacions unionistes hi ha càntics feixistes, baralles, fins i tot van arribar a picar una periodista alemanya. Fa molta vergonya, la veritat.

Què penses de la gent que no pren partit?

Marc: Que estan en el seu dret.

Però tu t'identificaries més amb la manera de fer que no pas en si uns són catalans i els altres espanyols?

Marc: És clar.

A part de la manera de fer, considereu que l'independentisme té altres coses?

Alba: Sí. Molt més. Jo destacaria la defensa dels drets, de la llibertat...

Marc: La pinya que es fa.

Alba: A més ja no puc pensar d'una altra manera, ja no crec en la unitat d'Espanya.

Marc: Hem fet d'escut humà per defensar les urnes.

Aleix: Això demostra que som tot un poble...

Jordi: Jo crec que la gent que és independentista ho és, per una part, pel sentiment de nació, i per l'altra, perquè no ens fan cas: moltes lleis del nostre parlament han estat suspeses. I, a més, mai han acceptat dialogar.

Eva: Havíem dit que parlaríem sobre les xarxes socials...

És cert, quin paper creieu que hi han tingut en tot això?

Aleix: Una gran influència!

Alba: Hi ha una part molt bona i al mateix temps una part dolentíssima.

Comencem per la part bona...

Alba: La difusió de la informació que t'arriba al minut.

I la dolenta?

Alba: La controvèrsia. Són una font d'odi.

Marc: Brutal.

Aleix: Hi ha moltes coses que es diuen per les xarxes socials que no te les dirien cara a cara. Per exemple, al carrer molta gent va amb el llaç groc i jo no he vist que ningú els digui res. En canvi a les xarxes socials...

**CONSTRUCCIONS
EL PUIG SEGALÀ SL**

Albert Urtós

Ctra. Figueres s/n 17134 La Tallada d'Empordà
676 04 24 94
conselpuigsegalar@hotmail.com

glaç
GLOBAL ALIMENTÀRIA CATALANA S.L.

FALGÀS - BAGUÉ
Menjars del món

Mercagirona - local 23
17005 GIRONA

Tel. 972 396 931
globalcatalana@gmail.com

Aquesta és una idea interessant.

Eva: No m'agrada que els *youtubers* se'n mantinguin al marge, com si no passés res, per no perdre seguidors espanyols o catalans. Els que em cauen millor són els que expliquen les coses sense por de perdre seguidors.

Teniu la percepció que hi ha gent fora de Catalunya, a Espanya, que ho entén?

Aleix: A través de les xarxes socials veus que hi ha gent a Espanya que s'ha manifestat, no a favor de la independència, però sí a favor de la no-violència, del diàleg... coses que ens ajuden.

Alba: És la gent que si tinguessin més poder, s'hi podria parlar.

Un moment de l'entrevista. FOTO: MERCÈ MIRALLES

Què en podem dir de la gent més gran, l'1 d'octubre?

Marc: Estaven molt espantats.

Aleix: Per més que piquis, per davant de tot s'ha de respectar la gent gran i els nens petits. No els hauria ni de passar pel cap! Un adult és diferent.

Quan el Marc parlava dels escuts humans, m'ha recordat que s'ha acusat el sobiranisme d'utilitzar els nens i els grans per fer-ne.

Marc: Ningú els va obligar a ser-hi.

Jordi: Tot al contrari, es va intentar que la gent gran i els nens que estaven fent barrera marxessin, però la gent més gran era dintre perquè s'havia dit: "Primer que passi la gent gran", perquè no s'haguessin d'esperar tanta estona.

Alba: A més la gent gran és adulta. Per més que els diguis que se'n vagin ho han de decidir ells. I als nens se'ls va apartar.

I què van fer, la gent gran?

Aleix: La meva àvia, jo mai l'havia vist plorar així. Estava morta de por, espantada...

Jo amb el que de veritat vaig flipar és com és de fàcil aplicar el terror a una població

Això impressiona, no?

Eva: Als meus avis se'ls van emportar.

Alba: En canvi amb la nostra àvia no hi va haver manera. Patia pel meu pare i la meva mare.

Marc: Jo crec que es recorden de la Guerra Civil i són els més conscients dels canvis que hi ha hagut i de tot el que es pot perdre.

Aleix: Van reviure coses.

Teniu la percepció que les coses poden empitjorar encara molt més?

Tots alhora: I tant!

Alba: Pot anar tot molt malament. Podria ser molt pitjor...

Marc: Ja hi ha anat i pot ser pitjor.

Jordi: Jo crec que el 155 ens el poden aplicar moltes vegades més, però la violència de l'1 d'octubre, encara que no ho vulguin reconèixer, Europa acabaria fent alguna cosa.

Si això pot empitjorar, és que s'ha fet alguna cosa malament? Per exemple, proclamar la República..

Alba: Jo crec que no. També s'havia de provar perquè podria haver-hi hagut un suport europeu.

Aleix: I a part és el que demanava tot el poble. Si tot s'hagués acabat sense haver proclamat res se'ls haurien tirat a sobre.

Alba: Era un deute que tenien amb el poble.

Jordi: I a més ja havien dit que el 155 l'aplicarien fessin el que fessin...

I si les coses realment van molt pitjor, què farem?

Alba: Doncs, aguantar. La gent ha aguantat coses molt pitjors.

Aleix: Jo amb el que de veritat vaig flipar és com és de fàcil aplicar el terror a una població. Van fer així —fa petar els dits— i van portar milers de guàrdies civils...

Eva: Si anés pitjor, no puc imaginar-me què passaria...

RAMON CASARES

Si els arbres parlessin...

Des que aquesta revista va néixer, el grup de la Colla del Sinofós hi hem tingut un espai on podem explicar el que ens plau. Normalment l'hem aprofitat per posar-vos al corrent de les nostres activitats, però creiem que ara ja ens hem fet grans —fa deu anys que existim— i per tant, ja ens coneixeu prou bé com per continuar explicant la nostra activitat.

Així doncs, hem pensat de fer un canvi: a partir d'aquesta edició, al nostre apartat, hi trobareu relats breus que fan referència a anècdotes i costums de quan nosaltres érem joves. De ben segur que moltes d'elles són molt diferents de les actuals. Els temps han canviat, els costums també, però els sentiments de les persones continuen essent els mateixos.

Començarem parlant de quan érem joves, molt joves, però ja ens picava el cuquet de l'enamorament: "aquelles pessegolles que et neixen a les entranyes i et posen les galtes vermelles quan algú ho descobreix".

Grup de dones de la Colla del Sinofós

"Sembla que era ahir!" Així ho expressen i recorden les dones del Sinofós.

Aquell dia que, per primera vegada, es creuaven mirades amb un noi, la mirada era diferent. Una mirada d'on començava a brollar l'inici d'un amor. Eren mirades innocents, perquè eren molt joves, però a poc a poc anaven prenent consistència i a mesura que passaven els dies i les trobades, aquelles mirades dolces s'anaven convertint en complicitat. No es tardava massa que la veu corregués: "la Roser festeja amb en Maurici, o la Remei festeja amb en Lluís, o en Pere festeja amb una noia de Fontanilles, en Quim amb una de Fonalleres, que es diu Lola...". El poble anava ple de xafareries, prou interessants perquè aquestes relacions portarien canvis al poble. En aquell temps, les noies, quan es casaven solien anar a viure a casa els sogres, per tant el poble augmentaria la població.

El punt habitual de trobada del jovent de la Tallada, Tor, Cernet i Marenyà era Verges. A Verges hi havia ball i cinema, on la joventut es trobava segons les seves preferències. Els poc balladors preferien el cinema i prou. Recorden en "Baristo",

La Roser i en Maurici Carolà, 1953.

que era l'encarregat de fer anar la màquina de cine, i quan es trencava la cinta de la pel·lícula, que era sovint, ell l'havia d'ajuntar. A la sala, s'organitzava una cridòria d'espant; ja us ho podeu imaginar: tothom concentrat en el seu món, i que la pel·lícula es trenqui i s'obrin els llums!

Quan el cuquet de l'enamorament picava... tots els vents hi ajudaven

La Lola i en Pere de Can Piu.

Els que eren balladors i balladores continuaven la tarda anant al ball. Els ballaven tots, si podien. La majoria dels balls eren fox-lents, però també hi havia el pasdoble, el tango, el pericon i el vals. Quan les noies guardaven els fox-lent per un sol noi... Ai! Festeig, segur!

Normalment, les noies eren balladores i valoraven molt que un noi sabés ballar perquè això facilitava la relació: era més divertit i més fàcil que la relació seguís; tot i que n'hi havia a qui no agradava, o bé no hi tenien gaire traça, i també trobaven nòvia, perquè quan el cuquet de l'enamorament picava... tots els vents hi ajudaven.

Quan les noies tenien quinze o setze anys començaven anar a Verges, i qui més qui menys n'ullava algun, i si es corresponien, més endavant, començaven a sortir o a ballar tots els fox-lents agafadets.

La Lola i en Pere de Can Piu.

El diumenge era el dia esperat de la setmana. Les noies es posaven el vestit de festa, que els havia fet la modista o de vegades elles mateixes, i les sabates de taló; els nois, per no ser menys, la camisa ben planxada i els pantalons de mudar. Fes tramuntana, fred o bon temps, el jovent anava cap a Verges, a peu, per la carretera nova, que estava vorejada de grossos plataners. Ai! Si els arbres parlessin! Darrere de cada arbre hi havia una història d'amor —tots lluien cors gravats amb els noms dels amants—, cada un d'ells era testimoni d'abraçades i petons, i de més d'una declaració d'amor.

Les festes de poble eren molt sonades; cada poble celebrava la festa major i la festa petita, per tant, de ballaruca n'hi havia quasi tot l'any, menys per quaresma, que era prohibit ballar i anar al cine. El jovent no deixava res per verd, i no se'n perdia ni una que estigués al seu abast. O sigui, que llocs per trobar-se i divertir-se, ja us asseguro que n'hi havia, i de ben segur que ho aprofitaven d'allò més bé.

Quan aquell enamorament primer anava prenent forma continuada, la parella decidia formalitzar la relació, i el noi, de vegades amb el seus pares, anava a casa la noia per fer formalment la petició. Aquell dia era molt important; significava acceptar el compromís de festeig per acabar

PAUET
ELABORACIÓ DE PRODUCTES LÀCTICS

Agroalimentària FIDO, SCP.
Mas Benito, s/n. 17143 JAFRE - Girona
Tel. 972 76 83 55 - 616 659 357

La Lola Ponsatí de Can Japot.

casant-se, i les dues famílies hi estaven d'acord. Era costum que el noi regalés a la noia un anell de plata, d'or o de platí amb brillants i, també, de vegades unes arracades de conjunt, tot depenent de la situació econòmica de la família del noi. A partir d'aquest moment, la parella estava promesa i per tant se'ls donava la llibertat de sortir sols i de poder-se fer mostres d'estimació. Tot i això, no era ben vist que una parella es besés o s'abracés en públic i, per tant, ho evitaven.

Moltes de les parelles passaven pel mal triangle de la "mili". Els nois, l'any que complien vint-i-un anys havien de prestar el servei militar, que durava dotze mesos, amb destinació a qualsevol província del territori espanyol. Això comportava que el nois abandonessin casa seva per servir a la pàtria i per tant viure una experiència que per a molts va ser molt desagradable. Les parelles es separaven, i l'únic fil de comunicació era la carta. Les noies, enamorades, i amb un amor més idíl·lic pel fet d'estar separats, escrivia diàriament al seu estimat i, evidentment, si els era possible, ells també. Com que el correu era lent, moltes vegades, estaven dies sense rebre notícies i tot d'una, rebien unes quantes cartes de cop. El carter del poble tenia feina amb tant enamorament!

Darrere de cada arbre hi havia una història d'amor; tots lluien cors gravats amb els noms dels amants

M. Lluïsa Colom.

Curiosament, quasi totes les dones del Sinofós coincideixen que després d'un any i mig o dos de festeig es van casar amb el seu primer xicot, cap als 23 anys. A hores d'ara, ja grans, encara estan junts o ho estarien si no fos per la mort del marit.

El que també us puc dir, és que recorden perfectament, i amb tot detall, aquell temps de joventut, el seu primer enamorament, els seu primer petó i abraçada, la declaració d'amor, les paraules boniques de les cartes, les mirades de reüll quan estaven en públic i tantes mostres d'amor d'aquell temps de festeig. Reconeixen que és una de les millors etapes de la vida, aquella, que com molt bé diuen "totes els hi ponen".

ROSER BAGUÉ PARETAS

Literatura i solidaritat: *El llibre de la Marató* (10 anys, 10 autors, 10 relats)

Deu anys després de la publicació del primer *Llibre de la marató*, impulsada per la fundació La Marató i la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, l'edició d'aquest any destinarà tota la recaptació a la investigació de les malalties infeccioses, per la qual cosa els deu relats que conformen el llibre actual tenen relació amb aquesta temàtica, com ara l'hepatitis, la sida, la sèpsia, la meningitis, la bronquitis, la pulmonia o la tuberculosi.

Àngel Lacalle, coordinador d'aquest volum, ha comentat que els textos són plens d'emocions que poden ajudar a combatre els virus. Els deu autors que han participat en el projecte de manera desinteressada (Víctor Amela, Marc Artigau i Queralt, Jenn Díaz, Martí Gironell, Helena Garcia Melero, Pilar Rahola, Gemma Ruiz, Care Santos, Sílvia Soler, Albert Villaró) han posat paraules a les situacions i emocions en què es troben els malalts, cuidadors, investigadors i persones properes a les malalties infeccioses en diferents contextos, que no us deixaran indiferents com a lectors.

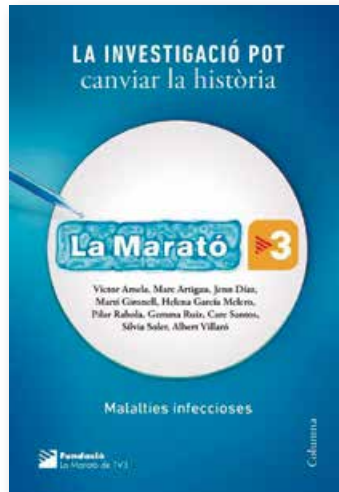
Tot seguit us esmentem els títols i autors dels textos, amb una petita explicació per anar obrint boca i animar-vos a llegir-los:

Fill de la infecció, de Víctor Amela, ens mostra que tots som hereus d'un llegat d'història de malalties i de mort i tenim el deure de retre homenatge als avantpassats que van sucumbir a les epidèmies i d'investigar i d'avançar per posar-hi fre.

Un cap de setmana, de Marc Artigau, són els records d'un home gran de tota la seva vida, a partir del que va viure quan tenia 20 anys amb la que seria la seva esposa.

Fora de perill, de Jenn Díaz, ens fica a la pell d'una noia desamparada que és acollida a casa d'una desconeguda.

En Robert, d' Helena Garcia Melero, explica com un noi té un accident de cotxe que el deixa completament dependent de la seva mare i canvia per sempre les vides de tots dos.

La llum d'Akhenaton, de Martí Gironell, explica com un egipciòleg diagnosticat de tuberculosi decideix passar la convalescència a Alexandria, allà on, segons Heròdot, es va obrir el primer hospital per atendre aquests malalts.

Gotetes d'aigua, de Pilar Rahola, ens fa conèixer la història de la petita Asian, qui veu com la barbàrie de la guerra descompon la seva família i rep el consol d'un oncle que no pot caminar per culpa de la pòlio.

Myriam, de Gemma Ruiz, narra la relació de dues noies en un hospital. Una noia que pateix una malaltia rara i molt dolorosa de la pell, la malaltia de Hailey-Hailey, comparteix habitació amb una altra jove, malalta de lupus.

Un negoci diferent, de Care Santos, s'endinsa en la història d'un vell brocanter que, abandonat per la dona i arraconat per uns parents que ara el busquen per quedar-se'n l'herència, recorda els anys viscuts en la soledat i el dolor, envoltat de fantasmes.

La lloba, de Sílvia Soler, són diverses històries de soledat i desolació.

Com ningú en carn posat, d'Albert Villaró, dona vida a un investigador que descobreix el testament d'una noia, datat el 1348, mentre prepara la tesina sobre les funestes epidèmies de pesta negra a Barcelona al segle XIV.

La directora editorial de Columna, Glòria Gasch, ha constatat "l'alt nivell literari" dels contes, que "remouen, fan reflexionar i situen el lector en una situació imaginària que sacseja".

Recordeu que com cada any, aquest llibre es pot trobar en suport paper, digital i audioguia a la Botiga de TV3 i als punts de venda habituals al preu de 10 euros. Animeu-vos a comprar-lo i a llegir-lo!

"La Marató diu molt de tu"

MARGARITA VIDAL

Club de Lectura de CaMaTorTa

Després de la pausa de l'agost, l'únic mes de l'any en què no fem trobada (però potser el període en què més llegim perquè sol coincidir amb les vacances laborals), el primer diumenge de setembre a les set de la tarda ens vam tornar a reunir per comentar la novel·la policíaca de **Josep Torrent** *La sang és més dolça que la mel*. Vam gaudir de la presència de l'autor, qui molt amablement va contestar les moltíssimes preguntes dels assistents sobre l'obra llegida i sobre el conjunt de la seva producció literària; també ens va explicar molts aspectes del procés creatiu que ell segueix i de les dificultats per publicar amb què es troben els escriptors que no són mediàtics.

Si no heu llegit aquest llibre, us el recomanem perquè és àgil, addictiu i ben escrit, amb una estructura clàssica de relat policíac que ressegueix bé la feina dels mossos d'esquadra. Sap mantenir al lector atrapat i tant l'argument com els mateixos personatges ens els podem imaginar formant part dels escenaris reals del nostre país. Ens trobem a l'any 2002 a l'Alt Empordà, i ens mourem entre Figueres i Cadaqués, principalment. Tot i no ser una novel·la d'acció trepidant, té els al·licients suficients per convertir-se en una lectura prou suggeridora i atractiva en què els quadres de Salvador Dalí tenen un protagonisme important.

Aprofitem aquesta crònica per tornar a donar les gràcies a en Josep per compartir quasi dues hores amb nosaltres sense cap pressa; a la Institució de les Lletres Catalanes, que ha contribuït en la despesa del desplaçament de l'autor a través del programa "Lletres en Viu", i a l'Ajuntament del nostre municipi, que ens ha ofert un petit refrigeri i algunes publicacions locals per poder regalar al nostre convidat.

La següent novel·la comentada va ser *La dona dels ulls de pluja*, de **Victor Mora**, i ens vam trobar el diumenge 8 d'octubre. És una història d'intriga situada a la Barcelona de 1991, protagonitzada per persones corrents, tendres o brutals, envejoses o abnegades, que actuen enmig dels

Cartell de la sessió amb Josep Torrent.

esdeveniments més recents de la vida de la ciutat i del món. Segons Joan Josep Isern a "Nàufrags contra corrent" (Avui, 2 de maig de 1993): "Comença l'any 1983 amb l'assassinat, camuflat d'accident domèstic, d'una dona vella i rica. De resultes d'aquesta mort, una sèrie de personatges —entre els quals hi ha un diputat del Parlament català amb una malaltissa atracció cap a les noies menors d'edat, un financer de pocs escrúpols i un home de negocis no sempre nets— en sortiran beneficiats econòmicament arran d'una operació immobiliària a gran escala feta amb uns terrenys de la víctima que ha heretat el seu fill, implicat també en la conspiració". Podem concloure que es tracta d'una obra que entreté i es llegeix

amb interès perquè manté la intriga fins al final; en alguns moments conté grans dosis d'ironia i d'humor i, soterradament, fa una fina crítica política i social de la realitat catalana dels anys noranta.

El 5 de novembre vam arribar a La Caseta una mica estressades, havent llegit *La dona veloç*, d'**Imma Monsó**. La protagonista d'aquesta novel·la, l'Agnès (que es fa dir Nes, per tal de no gastar temps a pronunciar el seu nom), s'angoixa d'una forma malaltissa si creu que pot estar perdent el temps. Els seus records d'infantesa comencen quan a casa seva existia una línia que separava i identificava a la perfecció els "Lents" (la mare i el germà Tià) dels "Ràpids" (el seu pare, ella i la seva germana Ruth). L'obra ens fa reflexionar sobre un dels mals dels nostres temps i que moltes persones patim: la pressa, que no ens deixa gaudir de la vida i que sovint ens fa córrer per ensopegar, caure, tornar-nos a aixecar i seguir corrent... Potser que ens aturem una mica a reflexionar, i la lectura pot ser una bona manera de fer-ho!

Escrivint aquestes ratlles falten pocs dies per a la nostra propera cita, la de diumenge 3 de desembre. Aquest cop segur que hi haurà comentaris per a tots els gustos, perquè l'obra *Germà de gel*, d'**Alicia Kopf** (nom artístic d'Imma Àvalos Marquès), no deixa indiferent per la seva originalitat.

El club amb Josep Torrent.

Aquesta primera obra literària de l'autora és un diari de recerca d'algú que s'obsessiona per les expedicions polars. Barrejant els gèneres, és un relat sobre la resistència i es tracten alguns temes presentats de manera antagònica: la proximitat afectiva i la llunyania, la realitat i el desig, la visibilitat i la invisibilitat, entre d'altres. Per les seves pàgines hi circulen Scott, Amundsen, Cook, Shackleton i el seu vaixell *Endurance*, Louis Boyd, però també escriptors com Virginia Woolf. S'alternen el narrador extern (en els fragments de recerca dels expedicionaris) i una primera persona narrativa que és una dona que podríem identificar amb la mateixa Kopf,

si bé recordem que aquest és un pseudònim de l'artista, que inclou alguns dibuixos propis. En paraules de la mateixa autora: "la narració és una destal amb què trencar el mar gelat que ens habita".

Finalment us avancem els títols de les obres que llegirem els propers mesos del 2018, per si voleu afegir-vos i participar al club el primer diumenge de cada mes.

- GENER
Un secret de l'Empordà, d' Imma Tubella
- FEBRER
Les edats perdudes, de Judit Pujadó
- MARÇ
Els escarxofats, de Michele Serra
- ABRIL
Un pont de silenci, de Carme Osan
- MAIG
Esborraràs les teves petjades, de Xevi Sala
- JUNY
Estimada vida, d'Alice Munro
- JULIOL
Buscadores de conchas, de Rosamunde Pilcher

Si voleu contactar amb nosaltres per demanar-nos els llibres, veniu a La Caseta o escriviu-nos un correu electrònic a:

margaritavidal33@gmail.com

MARGARITA VIDAL
(Impulsora del Club de Lectura)

Interiorisme Pintura Rehabilitació
Aluminis PVC

972 78 05 18
c/ Mestral, 13 VERGES 17142 (Girona)
info.icolors@gmail.com

Cafeteria
Esmorzars de Froquilla
Servei de Carta
Menú diari
Habitacions

C/ Girona, 20 - Tel. 972 780 136 - 17142 VERGES (Girona)
hostalalberana@restaurant.cat

Els primers anys a l'“insti”

El jovent del nostre municipi de 1r i 2n d'ESO ens parlen de la seva experiència a l'institut

Al municipi de la Tallada, tenim set alumnes que estan cursant 1r d'ESO, i també set que estan fent 2n d'ESO. A través d'una enquesta hem volgut esbrinar alguns aspectes d'aquesta experiència.

L'entrada a l'Educació Secundària Obligatòria sol comportar un canvi important a la vida dels joves. Coincideix amb l'inici de l'adolescència, i és en aquesta etapa en què s'inicia el camí cap a la independència emocional i la reafirmació de la particular manera de ser. És una etapa de trànsit, que comporta molts canvis, tant físics (la pubertat), com emocionals. És evident que com a pares i educadors hem de saber com manejar aquesta situació, prou complexa. Cada noi o noia viu la seva pròpia adolescència, que tot i tenir similituds amb la majoria, és totalment personal. Cal, per aquest motiu, no generalitzar i posar-nos a la pell del nostre fill o filla en la seva concreta situació, per acompanyar-lo. Els nois i noies d'aquesta edat necessiten sentir-se recolzats, per tal de potenciar la seva autoestima i seguretat.

És habitual que a l'inici d'aquesta etapa sorgeixin rebel·lies i conflictes que abans no havien aparegut. A l'entrada a l'institut, noten un canvi important en l'organització esco-

lar: tenen més assignatures i diferent professorat. Aquest nou mètode exigeix saber-se organitzar i augmentar el nivell d'atenció, tant a l'hora de les classes, com a l'hora de fer els deures. Quan hi ha manca d'organització, o l'atenció és dispersa, el rendiment escolar baixa, i comencen els primers fracassos. Pares i educadors han de treballar de manera conjunta per estar al costat de l'adolescent.

Donem veu als joves adolescents per tal que ens expliquin com han viscut el canvi de primària a secundària. Els hem fet unes preguntes. Intentaré resumir-ne les respostes.

○ Penseu en el primer dia que vàreu arribar a l'institut: Com et vas sentir? Quina sensació vas tenir?

Uns diuen: “Estàvem contents però nerviosos”; “Teníem la sensació de ser més petits”.

Una altra resposta: “Em vaig sentir una mica incòmoda a la classe. Era el primer dia i tothom estava callat. Ningú deia res, tothom escoltava la informació bàsica que ens donava cada professor, i tothom estava molt atent. Et senties com els més petits, però a la vegada et senties gran perquè estaves a l'institut dels grans”.

○ A mesura que passaven els dies, pensaves que la vida i el treball de l'institut era així?

En general responen: “No, ens va sorprendre. Era molt més fàcil del que ens pensàvem. Els amics i amigues més grans ens havien dit que era molt difícil”.

○ Quines coses et van sorprendre?

Pràcticament tots coincideixen: “Pensàvem que era més difícil i hi havia més deures. Vam trobar el pati molt curt”. També hi ha qui diu: “Feia molta pudor de tabac”.

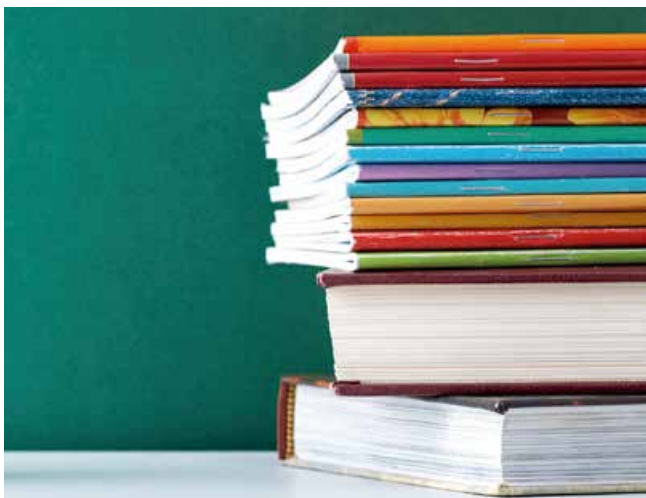
◦ Quines són les coses que més t'agraden?

Aquí, coincideixen: "El que més m'agrada és el pati, tot i que és molt curt, només 15 minuts. Quasi no tens temps de menjar l'entrepà".

"Estar amb els amics i aprendre".

"M'agrada l'ambient".

Quant a les assignatures, hi ha diversitat d'opinions: "M'agrada la tecnologia, la informàtica i educació física"; "M'agrada l'anglès"; "M'agrada el català".

◦ Quines són les que menys t'agraden?

En aquesta pregunta es repeteix: "Trobo el pati molt curt".

"El que menys m'agrada és que haguem de tenir un institut amb mòduls i no un institut normal".

També hi ha qui diu: "No m'agraden les ciències socials i les tècniques d'aprenentatge".

◦ Què ha canviat a la teva vida des de que vas a l'institut?

Aquesta pregunta mostra respostes contraposades, hi ha qui diu: "No m'ha canviat res". D'altres responen: "M'han canviat moltes coses".

Coincideixen en: "Ens hem d'aixecar més aviat. Comencem les classes a les vuit, però també tenim la tarda lliure, perquè a les tres som a casa".

◦ Què penses de tenir tants professors? T'agrada o preferiries tenir-ne menys, com a 6è?

En general coincideixen: "Ens agrada tenir diferents professors i professores".

Però, també, hi ha qui diu: "Preferiria tenir-ne menys perquè em coneixien més bé".

◦ Què feu a l'hora del pati? Teniu temps de jugar? Què trobes a faltar?

Aquí sí que tots diuen: "Trobo a faltar tenir més temps per jugar"; "El trobem massa curt".

A l'hora del pati: "Juguem a futbol, parlem amb els amics i amigues i donem volts pel pati".

◦ Creus que l'ús del mòbil ajuda a fer amics i amigues a l'institut? Amb quin programa et relaciones?

Els alumnes que no tenen mòbil diuen: "Crec que per fer amics i amigues no cal tenir mòbil".

Els que en tenen, diuen: "Sí, crec que el mòbil ajuda a tenir més amics, gràcies a les xarxes socials. Faig servir Instagram, Whatsapp, Snapchat i Musically".

◦ Quins temes de conversa són més habituals entre vosaltres?

Els temes més habituals són: "Parlem de «nòvios»... de nens i nenes"; "Parlem de les notes que hem tret en un examen, parlem del què ha passat a la classe"; "Parlem de les coses que ens passen"; "Parlem de quan tindrem mòbil".

Quins temes us preocupen més?

Les preocupacions, també, són força similars: "Ens preocupem del que els passa als companys i companyes"; "Que alguns amics facin coses que abans no feien".

Hi ha qui diu: "Em preocupa que tercer i quart sigui més difícil".

T'agrada que hi hagi nens i nenes d'altres pobles? Per què?

Aquí, la resposta és unànime: "Sí, perquè coneixem més gent".

T'agrada anar amb l'autocar? Què feu durant el trajecte?

Coincideixen en la resposta: "Sí, ja m'agrada"; "Sí, perquè no em poden portar".

Durant el trajecte, la majoria diu: "Parlem"; "Miro el mòbil o el paisatge".

Penses que l'institut és un bon lloc per preparar-te per a la vida? Per què? Què és el que t'ajuda?

Majoritàriament diuen: "Sí, l'institut és un bon lloc per preparar-te per a la vida".

"Perquè aprens a estudiar i preparar-te per anar a batxillerat".

"Perquè és una etapa de la vida on aprenem molt".

Hi ha una opinió contrastada que simplement diu: "No".

Et fixes molt amb els alumnes més grans? T'interessa el que fan?

Pel que fa aquesta pregunta, ens diuen: "No m'hi fixo gaire, només si passen per davant o així"; "Bé, a vegades sí, perquè potser, també, ho hauré de fer jo...".

"Sí, i no... els que fumen no m'interessen, però n'hi ha d'altres molt guapos".

"Sí, m'hi fixo, i alguns m'interessa el que fan i d'altres no".

Com veus els alumnes més grans, els de 3r i 4t?

Segons els seu punt de vista, els alumnes de 1r i 2n veuen els més grans de l'institut així: "Molt xulos"; "Els veiem grans, perquè en aquesta edat, es nota molt la diferència".

"Estan a l'edat del «pavo»"; "Els veiem grans, però ens poden ajudar en temes de tecnologia"; "Els podem seguir per les xarxes socials"; "En veiem de molt violents".

Quines mesures de càstig utilitzen els professors? Estàs d'acord amb aquestes mesures? Creus que són eficaces? Com ho faries tu per millorar el comportament de molts alumnes? Escriu-ne algun exemple.

Aquí trobem diversitat d'opinions: "No m'agrada que ens castiguin sense pati, perquè és l'únic moment del dia que tenim per sortir, i que ens toqui l'aire". "Em fa molta ràbia que ens castiguin sense poder anar d'excursió"; "De vegades, ens castiguen a tota la classe, per culpa d'un parell. Això no ho suportó"; "No m'agrada que els professors anotin al programa GESTIN tan sols el que fem malament (al qual els pares tenen accés)"; "Trobo una tonteria que et posin punts negatius, s'hauria de parlar amb l'alumne i els pares cada vegada".

Vull donar les gràcies a tots els nois i noies que han respost aquest qüestionari. Amb les seves respostes, ens traslladen l'opinió que tenen sobre l'experiència de conèixer a l'institut. Com molt bé expressen, són els petits, però viuen intensament tots els afers que passen al seu voltant, no els passa res per alt.

L'institut és una mostra real de la nostra societat diversa, on s'aprèn a conèixer amb la pluralitat d'idees, d'hàbits i de costums. Els joves prenen consciència d'aquesta diversitat, i els ajuda a anar teixint la seva pròpia manera de fer i de pensar.

ROSER BAGUÉ PARETAS

Històries rere llindes: la família Burguès i les seves propietats a la Tallada

Les cases tenen història, i en alguns casos les llindes de pedra la proclamen. Però les pedres parlen poc. Els papers tancats en els arxius, en canvi, diuen molt més. Heus ací la història d'una casa de la Tallada que s'ha revelat a l'Arxiu Municipal de Girona.

A vegades la Sara i jo sortim a passejar per recollir informació sobre les llindes de les cases de la Tallada. Anotem en una petita llibreta la data i els noms i cognoms dels qui van promoure la construcció d'aquests edificis ara fa molts i molts anys enrere. De tot plegat extraiem algunes conclusions sobre l'evolució de la trama urbana del poble: en el nucli fortificat medieval hi ha les llindes més antigues, del segle XVII, i fora muralles comencem a trobar les del segle XVIII,

La família Burguès, una nissaga de la petita noblesa local gironina, en el moment de construcció d'aquest mas de la Tallada tenia una notable influència i poder de decisió a Girona

Foto: Sara Ajanovic Tarrats. Llinda amb inscripció epigràfica de gran qualitat, situada a la casa del carrer del Portal, número 2, en la qual es pot llegir: DE BURGUES (imatge d'una creu) 1780. Segons inventaris de béns de la família, que daten de mitjan segle XIX, aquesta casa podria formar part d'un dels dos masos que els Burguès posseïen a la Tallada: el mas Vidal o el mas Fortià. Segons l'actual propietari de la casa, és altament probable que fos el mas Vidal.

coincidint amb un moment de creixement de la població, i començament del XIX... La majoria de vegades no coneixem els personatges o les famílies que s'amaguen rere d'aquests noms. A la Sara li explico que només una investigació en els arxius podria donar llum sobre qui eren aquestes persones. No obstant això, vaig poder-li explicar –òbviament com es podria explicar a una nena de set anys– que coneixia una d'aquestes famílies, perquè una part important del seu fons documental havia ingressat feia poc temps on treballa, a l'Arxiu Municipal de Girona. Es tracta de la família Burguès, una nissaga de la petita noblesa local gironina, que en el moment de construcció d'aquest mas de la Tallada tenia una notable influència i poder de decisió a la ciutat de Girona. A continuació, us faré una síntesi de la seva història.

Qui eren els Burguès?

La utilització de la partícula “de” abans del cognom Burguès a la inscripció de la llinda de la casa com un signe distintiu de noblesa, ja ens dona una pista important sobre l'estatus social de la família que va encarregar-ne la construcció. Malgrat el seu origen pagès, sabem que aquesta família, procedent d'Estanyol, un petit llogaret de Bescanó, va ennoblir-se durant el segle XVII, primer, amb el títol de ciutadà honorat de Barcelona i, més tard, amb el de cavaller. Així mateix, tenim constància documental que pels mateixos anys van traslladar la seva residència a la ciutat de Girona, comprant un casal situat al carrer de la Força, que ocupa el número 13 i que actualment porta el seu nom i el dels seus successors: la família Sambola. Avui en dia el pati de la casa s'ha convertit en una de les atraccions més fotografiades pels centenars de turistes que visiten cada dia Girona, gràcies a la bellesa i elegància de les seves línies, amb elements de clara influència renaixentista, com els seus escuts heràldics.

Fruit d'una política matrimonial reeixida, al llarg del segle XVIII la família Burguès va aconseguir ascendir encara més en l'escalafó social, i els seus membres van ocupar càrrecs importants en institucions eclesiàstiques i òrgans de govern de la ciutat de Girona. També van establir lligams familiars amb grans senyors de la ciutat com els Caramany, arran del matrimoni contret l'any 1766 entre Josep de Burguès i Coromines, el promotor de les obres de l'edifici de la Tallada, i Maria Francesca de Caramany i de Fontdevila. Avançat el segle XIX, Josep de Burguès i de Caramany, el darrer hereu de la família, va morir solter i sense descendència directa, i instituí com a successor de tots els seus béns el seu nebot, Josep Sambola Clapès, fill d'una il·lustre família d'apotecaris gironins, els membres de la qual van ser protagonistes de primer ordre en un dels episodis èpics més remarcables de la història de la ciutat: la resistència contra el francès durant els Setges de Girona de 1809, com així ho acrediten els títols i privilegis que atresorava la família, i que avui en dia es poden consultar a l'Arxiu Municipal de Girona.

El patrimoni Burguès i les seves propietats a la Tallada

L'origen de la riquesa familiar dels Burguès es basava en la terra i altres drets d'origen feudal. Segons diferents inventaris de béns de mitjan segle XIX, coneixem amb exactitud quines eren les seves propietats. A jutjar per aquests documents el patrimoni estava format per dos conjunts ben diferenciats, fruit de la seva política matrimonial, gestionats per mitjà d'un arxiu situat a la casa del carrer de la Força i un altre localitzat a Sant Martí Sescorts (Osona), en un armari de l'oratori del mas Coromines. D'una banda, hi havia totes les propietats gironines més antigues dels Burguès: els masos Burguès, Geronès i Coma d'Estanyol, el mas Marroc de Vilablareix, el mas Pagès de Bescanó, els masos Vidal i Fortià de la Tallada d'Empordà, i la casa Burguès i sis immobles més a la ciutat de Girona; i, d'altra, les propietats de l'heretat Coromines de Sant Martí Sescorts (Osona), incorporades al patrimoni familiar gràcies al matrimoni contret l'any 1727 entre Narcís de Burguès i de Font i la pubilla Isabel Coromines i de Toralla, compostes pels masos Llach, Baraneres, Porta, Vedruna i Torrat de Sant Martí Sescorts, quatre cases més dins del poble de Sant Martí Sescorts, a més de diferents peces de terres i hortes ubicades en aquesta població i a Santa Eugènia de Berga, i el terç i dret de batllia del delme general de Sant Martí Sescorts. Un patrimoni, per tant, considerable, que generava abundants ingressos, però que segons les cartes intercanviades entre membres de la família, eren del tot insuficients per assumir les múltiples obligacions inherents a

Ajuntament de Girona. CRDI (Foto: Jordi S. Carrera, 2006). Pati de la casa Burguès/Sambola. Abans que la comprés la família Burguès, probablement era un edifici propietat de la comunitat jueva, que més tard un canonge de la catedral i la família Sagrera i Miquel van adquirir. Actualment els baixos estan ocupats pel despatx d'arquitectura BCR.

la seva condició social i per afrontar qualsevol eventualitat inesperada (guerres, contribucions extraordinàries, males collites, etc.).

El paisatge agrari de la Tallada fa dos segles enrere era molt diferent al d'ara. podria ser que la vinya tingués un pes específic important

Tornant de nou a la Tallada i reflexionant sobre la data de construcció de la casa o mas propietat de la família Burguès, seria bo dir que es va portar a terme en un dels moments més brillants i pròspers de la història de Catalunya. Després de dos segles de decadència, amb crisis demogràfiques periòdiques provocades per les pestes, el segle XVIII es va caracteritzar per un augment de la població i una major productivitat en el terreny agrícola per mitjà de l'especialització en certs cultius. Un d'ells serà la vinya, el vi o l'aiguarent de la qual es va comercialitzar en els mercats europeus i americans, a l'igual que les indians i altres productes tèxtils fabricats, predominantment, a la regió de Barcelona. El fet de produir per a l'exterior, tal com Pierre Vilar va apuntar ja fa molts anys, va ser el factor clau d'aquest creixement. El mas Fortià de la Tallada, propietat dels Burguès, sembla que també va ser partícip d'aquests canvis, perquè a l'inventari de l'any 1799 la majoria d'objectes i estris estaven relacionats amb la viticultura: "(...) en la casa dit mas Fortià, hi ha los trastos següents propis a fer vi del señor Burguès; unas quantas samals, una tina a fer vi a[m]b son retrat (sic) de fusta, o trascolador; tres botas a sis càrregas quiscuna, y tres a dos càrregas"¹. Com podem deduir a partir d'aquest document, el paisatge agrari de la Tallada

Foto: Maria Mercè Pibernat Domènec (1987). Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat. Edifici de Can Burguès – Can Tallada. Es tracta de la casa pairal originària dels Burguès, situada a Estanyol (Besanó). La casa, molt ben proporcionada, presenta elements renaixentistes, com ara els frontons; sobre la porta dovellada hi ha l'escut heràldic de la família, la data de construcció (MDCIII) i un rellotge de sol (1606). Al parament esgrafiàt es pot llegir la inscripció: BARTHOLOMEU BURGUES CANONIC ECCLIAE GERUNDEN HAC DOMUA FUNDAMENTIS EXTRUXIT. Actualment, la casa està catalogada com a bé d'interès local (BCIL) del municipi de Besanó.

fa dos segles enrere era molt diferent al d'ara i podria ser que la vinya tingués un pes específic important. No obstant això, al cap de pocs anys la crisi arribarà de nou (els preus del vi comencen a caure a partir de la dècada de 1780); el vell sistema d'Antic Règim toparà amb els límits inherents del feudalisme tardà i, finalment, la guerra contra els fills de la Revolució Francesa farà trontollar i caure aquest gegant amb peus de fang que era l'Imperi espanyol.

Per investigar més sobre les propietats dels Burguès a la Tallada

A la Biblioteca Nacional de Catalunya (Barcelona) hi ha un dels dos arxius de la família Burguès (l'instrument de descripció del qual es pot consultar en línia:

Dibuix de l'escut heràldic de la família Burguès: cigonya sobre un castell amb tres torres, acompanyat d'elm i plomes. Ajuntament de Girona. AMGi. Fons Família Burguès, ca. segle XVIII.

i-col·leccions/Cerca-Fons-i-col·leccions/Sambola-Burgues-família). Concretament es tracta de l'arxiu que els Burguès tenien a la casa del carrer de la Força de Girona i que fa referència a totes les propietats gironines dels Burguès. Allà podreu trobar més informació sobre els dos masos de la Tallada i és probable que també trobeu més notícies inèdites sobre la Tallada.

SEBASTIÀ VILLALÓN

¹ AHG, Notaria de Girona 2, 1047 (1799), f. 345 – 358 v. Inventari de béns de Josep de Burguès Coromines.

El teu estil de vida

Ferrer Cervià, s.l.

materials per a la construcció

PAVIMENTS, REVESTIMENTS PORCELLÀNICS, SANITARIS, AIXETES, MOBLES DE BANY, MAMPARES, PARQUET I TOT TIPUS DE MATERIAL PER A LA CONSTRUCCIÓ

Av. de França, 192 • Tel. 972 17 34 42 • Fax 972 17 34 56 • ferrer.cervia@gmail.com
17840 SARRIÀ DE TER - Girona

Helena de Sola Llovet, titellaire

Empordanesa per vincle familiar —un dels avis era de Castelló d'Empúries—, li brillen els ulls recordant els estius d'infantesa a Verges: quan tocava tornar a Barcelona, arribaven les llàgrimes. Amb la maduresa, per elecció va triar Girona per establir-se i, des del 2013, Marenyà per arrelar-se.

Tot és amarat de groc en aquest matí fred de primers de desembre. Un sol resplendent embolcalla la conversa amb l'Helena, suavitat en la veu i en les formes mentre mou les mans, que parlen amb passió de tot allò que l'apassiona: el trànsit de la idea a la realitat finalment en escena, el titella com a catarsi.

Formada com a fotògrafa a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, el 1998 descobreix el món del teatre de titelles per atzar durant una visita al Marionetàrium d'Herta Frankel al Tibidabo. Busquen gent jove per a una feina de restauració de marionetes, aprendre a manipular-les i fer petits espectacles per als visitants; l'Helena ve del món de l'esplai, ha treballat amb nens i la contracten per a la seva primera feina en el sector. El debut amb públic, tot movent el fils davant els espectadors, acaba amb un atac de riure per part seva: no se'n sap avenir de què hi fa allà al davant d'aquella gent tan pendent dels seus gestos. En els dos anys que hi passa, n'aprèn moltíssim i posa les bases del que esdevindrà, sense adonar-se'n, la seva professió.

Amb aquesta primera experiència participa l'any 2000 en un muntatge de la companyia barcelonina Nessum Dorma, *Bufafocs*, una versió lliure del conte de la Ventafocs en què encarna el protagonista de la història, convertida en noi per a aquesta versió. Hi està gairebé un any i decideix instal·lar-se a Girona, a la plaça del Vi. Des de llavors, ha viscut a diferents llocs però sempre a les nostres comarques. Girona, ja se sap, enganxa.

L'Helena reivindica el *métier* de titellaire com a animador que dona vida a l'objecte, no com a manipulador: mitjançant el joc

El millor "piropo" li va dir una nena a la Xina al final del seu espectacle *Menut Cabaret*: "Com és que essent gran jugues tan bé?"

En Xato, un dels personatges de Circulant.

i l'objecte en moviment, s'aconsegueix l'expressió senzilla de grans sentiments. Posa l'accent en la puresa de la mirada infantil, sense prejudicis, tot presentant situacions pensades com a espectacle familiar, més que estrictament per a nens: els pares han estat nens abans que adults i cal que es reconeixin i gaudeixin també de la posada en escena. El millor "piropo" li va dir una nena a la Xina al final del seu espectacle *Menut Cabaret*: "Com és que essent gran jugues tan bé?".

L'arribada a terres gironines la posa en contacte amb companys de professió establerts aquí, com el mexicà Pavel Ortega, amb qui col·labora a Duende

Yek; passa també pel TEI de Sant Marçal; Madame Titella; D'Puckxinellis, de Janot Carbonell (en una versió de *Romeu i Julieta* barrejant titelles i actors), i la televisiva *Los Lunnis*, amb la qual va fer gira per tot l'Estat i ahora posant veu al personatge de Lupita en nombroses ocasions. El salt al mercat internacional arriba de la mà de l'espectacle *Circo Islu* amb la companyia irlandesa McBride & Sons, amb els quals fa una gira per Irlanda amb 65 funcions en dos mesos! La presentació del muntatge a la Fira de Titelles del Lleida del 2013 els fa guanyadors d'un Drac d'Or del festival. La Julieta ens acompanya per un moment, entre glops de Coca-Cola, omplint-t'ho tot amb les seves rialles mentre ens explica el darrer del seus projectes engrescadors: hi ha coneixences que ens marquen per a tota la vida.

A la taula reposen les restes d'un cafè amb llet i una ampolla buida de Vichy Catalán. L'Helena m'explica les diferents i nombroses tècniques del món dels titelles: la marioneta moguda per fils, el teatre de mans, el d'objectes, el titella de guant (*guignol* o putxineli, a totes les cases amb mainada en trobareu), el de varetes, el *muppet* (qui no recorda *Barri Sèsam!*) i molts més. L'ampolla d'aigua es converteix per obra i gràcia de les seves mans en un personatge que es mou davant els meus ulls encuriosits: la tècnica i la imaginació es donen la mà per infondre vida en un objecte inanimat.

Menut Cabaret.

El 2008 funda la seva pròpia companyia, La Manofactoria, que s'ha mantingut activa fins enguany i que representa el final d'una etapa per encetar-ne una de nova: la renovació constant i necessària per créixer, de nou el viatge des de la idea inicial superant dubtes i obstacles fins arribar a port. "*El joc és el motor!*", afirma rotunda tot explicant-me la seva feina a El Galliner de Girona, la seva tasca com a formadora a la UDG i la participació al projecte de Creu Roja Catalunya, Titelles per la Pau, on treballa com a guionista i formadora

Tot mirant Magritte, *LaborActori 26 Olot*.

L'ampolla d'aigua es converteix per obra i gràcia de les seves mans en un personatge que es mou davant els meus ulls encuriosits

de voluntaris tot fent servir les tècniques titellaires per remoure consciències al voltant de drames per desgràcia massa quotidians, com el dels refugiats.

Enmig de tota aquesta feïnada, l'Helena també ha trobat temps per participar en anuncis televisius, col·laborar amb un dels seus titelles al film *La educación de las hadas*, del director José Luis Cuerda amb Ricardo Darín com a protagonista; treballar amb el Museu del Cinema i el Patronat Municipal del Call de Girona, l'Editorial Els Cuscusians* i un dels projectes que l'ha fet més feliç i del qual ha obtingut grans satisfaccions: al Teatre Principal d'Olot, en el marc de LaborActori26 amb un grup de persones de 17 a 65 anys que durant uns mesos van treballar conjuntament en interacció per donar via a la creativitat a l'entorn d'un projecte comú. Arribem al 2016: dos mesos de gira per la Xina amb *Menut Cabaret*, un espectacle de poques paraules i molt sentit de l'humor interpretat per mans i objectes. Fan quaranta funcions, una experiència inoblidable.

Projectes, projectes, la roda segueix girant, defensant l'honestetat creativa com a base de l'èxit: l'abril vinent espera estrenar *Circulant*, un nou espectacle familiar, i també els propers mesos donar a llum una adaptació basada en textos del multipremiat autor suís Jürg Schubiger, en el qual es tracten temes de gran transcendència enfocats a nens a partir de 7 anys.

"Es de aquella raza que de plaza en plaza nos canta su pena. ¡Allez hop! Titiritero, allez hop, de feria en feria. Siempre risueño, canta sus sueños y sus miserias"

Joan Manuel Serrat, "*El titiritero*"

Sentint parlar l'Helena no veig la pena per enlloc, ben al contrari, una alegria encomanadissa que transmet el seu somriure de nena.

JOAN LORENZO QUINTANA

Divagacions sobre paraules de la Tallada

Idiolecte és una paraula que sona ben malament, però els seu significat és ben innocent: l'idiolecte és la manera de parlar característica d'una persona; els mots, les frases fetes, la fonètica o l'entonació que la caracteritzen. Encara que compartim la llengua amb tothom i, per tant, la llengua sigui de tots i totes, resulta que la manera d'emprar-la ens defineix individualment.

Ara bé, la manera de parlar una llengua varia segons la zona geogràfica, cosa ben natural si pensem que la llengua ens pervé, en primer lloc, de la família, i en segon lloc, d'aquelles persones amb qui mantenim relacions socials. Les varietats geogràfiques d'una llengua reben el nom de dialectes, una altra paraula que tampoc no acaba de sonar prou bé. Els dialectes poden agrupar subdialectes, i aquests, parlars. El dialecte del català que es parla a la Tallada és el central. Si ens referim a la manera de parlar pròpia del Baix Empordà, haurem d'esmentar, doncs, el parlar empordanès, dins del qual podem trobar el parlar propi de la Tallada.

De la mateixa manera que una persona no és conscient del seu propi idiolecte, tampoc ho som del nostre dialecte fins que entrem en contacte amb altres parlars. I aquest és el meu cas: sóc barceloní, i a la Tallada, tot i que compartim el dialecte central, sovint sento mots i expressions desconeguts per a mi o que jo no empro. Amb l'ajut inestimable del *Diccionari Català-Valencià-Balear* (Alcover-Moll) DCVB i del *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana* de Joan Coromines (Coromines) confegeixo aquestes divagacions. El propòsit de les línies següents no és fer cap aportació sinó expressar allò que lliurement em suggereixen aquestes paraules o expressions.

Abegot: per mi, un *abegot* ha estat sempre una abella mascle i, en sentit figurat, una persona poc treballadora — també reben el nom de *vagarros* (DCVB)—, però a la Tallada l'he sentida emprar per designar allò que jo en diria una *vespa*. Ja sabeu, una vespa és un insecte himenòpter de la mateixa família que les abelles que combina els colors groc i negre —tipus taxi de Barcelona— i que et pot clavar una fiblada especialment dolorosa. Aquest significat no l'he trobat en cap diccionari. Hi ha una poesia del *Bestiari* de Josep Carner en què les abelles són “feineres” mentre que les vespes recullen “aranyotes i cucots”. O sigui, que les vespes, que són un depredador bastant desagradable —fins i tot

roben mel de les abelles—, resulta que són improductives, almenys per a les persones. D'aquí, potser, que a la Tallada se les anomeni abegots.

Arriar-se (la tramuntana): en el sentit de començar a bufar. Jo hauria entès que arriar és “fer baixar”, per exemple “arriar la bandera”. Però el DCVB dona com a segon significat “posar en marxa”. Amb aquest sentit, el verb *arriar* es pot sentir tant a les comarques de la costa com a les de l'interior. Cal dir que ni el DCVB, ni el Coromines, recullen el verb *arriar-se* aplicat a un vent.

Coromines relaciona *arriar* amb la interjecció *arri!*, que es fa servir per fer caminar els animals endavant

En tot cas, el DCVB, citant Coromines, relaciona *arriar* amb la interjecció *arri!*, que es fa servir per fer caminar els animals endavant (diuen que els animals capten bé el so de la erra i expressions semblants es donen en diverses llengües europees, i fins i tot en l'àrab del nord d'Àfrica). Sobre aquestes interjeccions, sembla que hi ha un gran acord en tot el domini del català: “arri”, arrencar i anar endavant; “bo” per parar; “tras” per anar endarrere; “oixque” per anar a l'esquerra, i “ollaó”, cap a la dreta. Com a animal de tir jo sóc més aviat una mula d’“oixque”.

De petit, la gent gran em feia saltar sobre els seus genolls tot cantant “Arri, arri, tatanet...”. D'aquesta cançó n'hi ha moltes variants. A casa meva em cantaven aquesta:

*Arri, arri tatanet
anirem a Sant Benet
comprarem un pa de set,
per dinar, per sopar
per en (nom del nen o la nena)
no n'hi haurà!*

A la Tallada he sentit “ja s’ha arriat la francesa” o “ja s’ha arriat la mala puta”, en referència a la tramuntana a la qual, com es veu, hi ha qui aprecia més aviat poc. De fet, sembla que a Verges en diuen “l’emprenyadora”. La tramuntana, sobretot quan bufa dies i dies —imparells— seguits és un vent desagradable, però és el *top ten* dels vents empordanesos i, potser, de tots els vents del domini del català. Al poema conegut com *Veles e vents* Ausiàs March, valencià del s. XV, ens explica que quan vol tornar d’Itàlia cap a Gandia, el xaloc, el llevant i els seus amics el grec (gregal) i el migjorn —tots ells oposats al “mestre (mestral) i al ponent”— fan “humils precis al vent tramuntanal” perquè “en son bufar los siga parcial” i “entre tots cinc compleixen mon retorn”. En d’altres paraules, la tramuntana és la reina de la rosa dels vents, no endebades mossèn Griera en va recollir vint-i-una definicions diferents.

En castellà existeix el verb *arrear* amb un significat semblant i també amb el de clavar un cop. En català, en canvi, *arrear* també vol dir posar “arreu o guarniments”, tant en una bèstia com en una persona —tindria el significat de “vestirse”. En aquest cas, però, el verb no ve d’*arri*, sinó del verb llatí *arredare*, amb el mateix significat (DCVB).

Caluix: tija, tronc d’una planta, especialment de les plantes d’horta (Empordà, Maresme, Urgell, Tortosa). Jo no havia sentit mai aquest mot. A casa meua es feia servir la paraula *penca*, que, en realitat, vol dir “tira”, “porció prima i llarga d’una cosa”. Els caluixos, doncs, són penques, però no totes les penques són caluixos. Per exemple, la cansalada es talla en penques, i el pebrot escalivat, també. “Tenir penques” o “ser un penques” equival a “tenir galtes” o “ser un galtes”, a “tenir barra” o “ser un barrut”, o sigui, a tenir pocs escrúpols. La relació entre les galtes i les barres és clara, les galtes es troben sobre les barres (els maxil·lars). També ho és la que hi ha entre galtes i penques: qui en té està gras. Aleshores, potser, les persones grasses són poc de fiar? Tal vegada hi ha un prejudici social: els rics, grassos per ben alimentats, no són gaire honestos.

Sigui com sigui, les galtes no són caluixos. A mi això ja em sembla bé, perquè els caluixos de les bledes em fascinen: són lletosos, solcats per uns tubs o filaments blancs longitudinals, tenen el tacte de la silicona i el caient d’un teixit futurista.

Grenyal: adjectiu que té el sentit de “verdós, poc madur i també el de poc cuit” (DCVB) i es pot sentir a d’altres llocs a més de l’Empordà, com ara al Vallès, el Barcelonès o el

Caluixos de blea. FOTO: RAMON CASARES

Tal vegada hi ha un prejudici social: els rics, grassos per ben alimentats, no són gaire honestos

Camp de Tarragona segons el DCVB. Per l’al·lusió a la duresa, Coromines el relaciona amb la paraula *greny*, que significa “aflorament de pedra, veta”. És ben bé un mot que em calia perquè jo havia adoptat l’expressió italiana *al dente*, que va bé amb la pasta però que xoca en el cas de la verdura. De fet, podríem coure els espaguetis grenyals i potser resultarien més durs, però també més catalans.

RAMON CASARES

MACFONT, S.A.

Recursos del Mar per a la Indústria Alimentària

17002 GIRONA. 972-218825

WWW.IBERLAND.COM

info@macfont.es

No anem prou bé

Per protegir el Puig Segalar d'un altre gran incendi forestal i poder-lo defensar en cas que es produís, hem de portar a terme les actuacions necessàries. No podem esperar que sigui massa tard.

Fem una mica de memòria.

1. A l'*Aspre i Pla* del desembre de 2015 ens lamentàvem de l'incendi del massís del Puig Segalar de l'estiu del 2006, i de les poques accions portades a terme per tal d'evitar que es tornés a repetir. Enteníem que el que havia succeït era conseqüència de la combinació de dos factors: pinedes adultes, espesses i brutes, i condicions climàtiques de sequera, fort vent i alta temperatura.

Conscients que amb el pas del temps, uns 20 o 25 anys, aquestes condicions es podrien tornar a repetir, vàrem reviuir l'ADF El Puig Segalar. Va ser possible gràcies a la voluntat ferma dels tres ajuntaments (Albons, la Tallada d'Empordà i Viladamat), que van encarregar el Pla de Prevenció d'Incendis (PPIF), i també a la implicació de propietaris i voluntaris.

2. A l'*Aspre i Pla* del juny del 2016 ens felicitàvem d'haver posat fil a l'agulla: l'ADF organitzava els propietaris i voluntaris i el PPIF seria el full de ruta a seguir. Disposàvem d'un local a l'ajuntament de la Tallada, portàvem a terme la primera jornada de treballs de voluntaris a la zona de pícnic del Puig Segalar, rebíem el primer ajut de la Diputació de Girona, etc.

A finals d'aquell any, el Departament d'Agricultura de la Generalitat ens donava un cop de mà, fent un tractament aeri de la processionària, autèntica plaga que amenaçava la supervivència dels pins d'àmplies zones, tal com molt bé explicava a l'*Aspre i Pla* del desembre del 2016 en Rafel Hereu.

3. Aquest any 2017 el començàvem bé: una trentena de membres de l'ADF realitzem la formació per fer treballs de prevenció. Aquesta formació dota els voluntaris de coneixements i habilitació, un carnet verd ADF i una assegurança que cobreix possibles accidents.

Alhora, però, la Generalitat denegava els ajuts que havíem demanat, tant l'ADF com els ajuntaments, per portar a terme la primera part de les actuacions previstes per fer defensible el Puig Segalar en cas d'un gran incendi.

4. El dia 10 de novembre se celebrava l'assemblea general de l'ADF. Ferran Gibert, el president, manifestava: "Que la Generalitat ens hagi denegat els ajuts sol·licitats comporta un fort revés tant per als objectius que ens havíem proposat com per a la il·lusió que generava tot plegat". I en aquest sentit reclamava altres formes de finançament quan deia que o bé altres institucions públiques, com la Diputació i

els mateixos ajuntaments, hi col·laboren amb dotacions presupostàries, o bé els propietaris forestals o altres particulars hi col·laboren amb aportacions voluntàries.

Insistia en el fet que el gran repte de la nova junta de l'ADF és executar les actuacions que preveu el PPIF. I que per fer-ho possible són indispensables dues coses: els ajuts econòmics de les institucions implicades i els voluntaris per fer el manteniment dels treballs realitzats.

Treballs de desbrossament a la zona de Sant Grau. 25 de novembre de 2017. FOTO: SANDRA TORRAS

Es va desbrossar l'entorn de l'ermita per fer-lo més agradable i també més segur en cas d'incendi. 25 de novembre de 2017. FOTO: JOAN SAGUÉ

Ferran Gibert: «Que la Generalitat ens hagi denegat els ajuts sol·licitats comporta un fort revés tant per als objectius que ens havíem proposat com per a la il·lusió que generava tot plegat»

En aquesta mateixa assemblea Sandra Torras, tècnica de l'ADF, ens explicava que el PPIF informa del tractament que cal realitzar per sanejar les pinedes i prevenir un altre gran incendi a tot el massís en general. Ens deia que cal aclarir els pins, salvaguardant altres espècies com l'alzina i l'olivera, desbrossar el sotabosc i triturar-ne les restes. En el cas d'antics olivets o vinyes, es podrien recuperar, o fer-hi rompudes. Tot amb l'autorització prèvia del DARP.

Constatava que aquests treballs tenen un cost molt elevat i difícil de recuperar a curt termini, i que aquesta és la causa per la qual els propietaris no s'engresquen a portar-los a terme.

Sandra Torras: "Per prevenir grans incendis cal aclarir els pins, salvaguardant altres espècies com l'alzina i l'olivera, desbrossar el sotabosc i triturar-ne les restes. En el cas d'antics olivets o vinyes, es podrien recuperar, o fer-hi rompudes"

També va parlar de la dificultat afegida que comporta la localització dels límits de les propietats. Els motius són no haver respectat els camins d'accés a les pinedes per treure la fusta després de l'incendi, la manca de treballs de manteniment a les parcel·les salvant petites excepcions, i la forma com la nova vegetació, sobretot l'espès pi regenerat, està envaint el territori. I ofereix la disponibilitat de l'ADF per a la seva localització, a petició dels seus propietaris i en col·laboració amb els ajuntaments.

Recentment hem portat a terme la segona jornada de treballs a la zona de Sant Grau. Es va desbrossar l'entorn de l'ermita tant per fer-lo més agradable, com també més segur en cas d'incendi. Hi vàrem participar una vintena de voluntaris, l'horari va ser de 9 del matí a 1 del migdia de disabte 25 de novembre i va finalitzar amb un petit refrigeri.

Però amb aquestes actuacions puntuals no n'hi ha prou. El mal estat de les pinedes del Puig Segalar és una realitat evident. Ho sabem i també sabem que va de mal a pitjor. És cert que hem de donar resposta a una gran diversitat de problemes i necessitats, tant individuals com col·lectives. Però les actuacions mediambientals, que potser no percebem com a prou importats, són cada cop més urgents. En depèn el món que deixarem.

JOAN SAGUÉ MERCADER
Bomber jubilat

**INSTAL·LACIONS
JAUME**

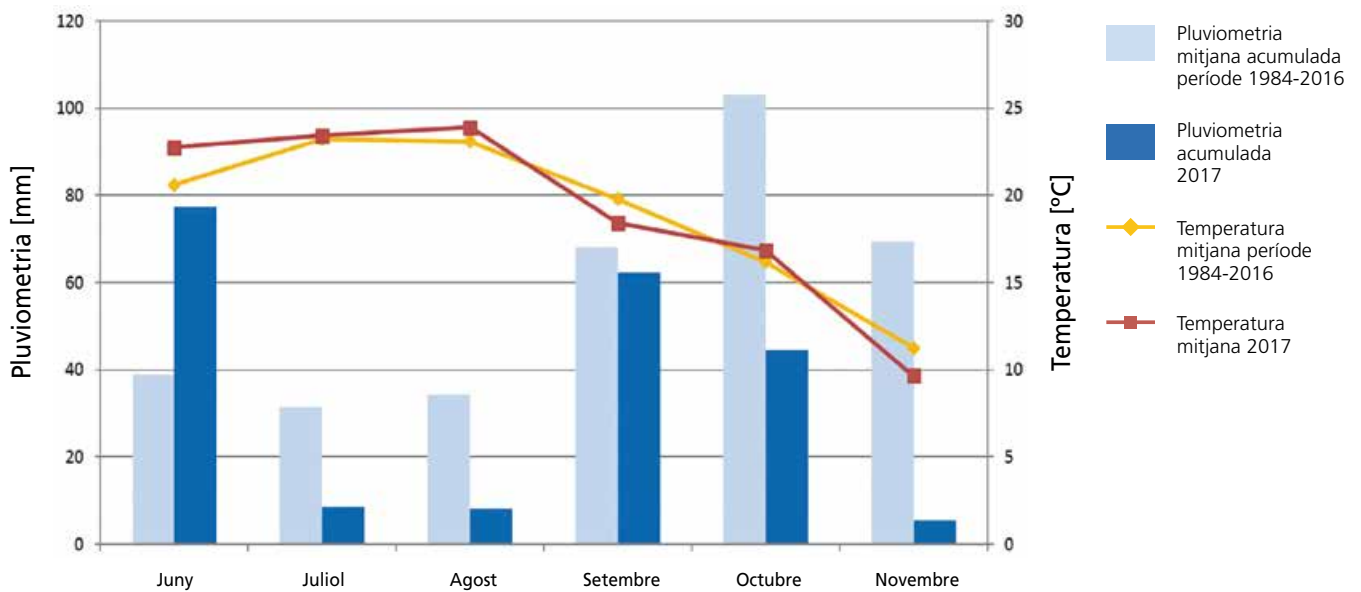
JAUME PASCUAL PIBERNAT
Mòbil 607 234 388

Tel./Fax: 972 780 388 jpascual@sitelcon.com
C/ Major, 7 - 17134
LA TALLADA D'EMPORDÀ (Girona)

	Temperatura mitjana període 1984-2016	Temperatura mitjana 2017	Pluviometria mitjana acumulada període 1984-2016	Pluviometria acumulada 2017
Juny	20,6	22,7	38,9	77,3
Juliol	23,2	23,4	31,4	8,5
Agost	23,1	23,9	34,3	8,2
Setembre	19,8	18,4	68,1	62,4
Octubre	16,2	16,9	103,2	44,5
Novembre	11,2	9,7	69,4	5,4

IRTA
RECERCA | TECNOLOGIA
AGROALIMENTÀRIES
 Estació Experimental Fundació Mas Badia (IRTA)
 Ctra. de la Tallada s/n
 17134 - La Tallada de l'Empordà
 Tel: 972 78 02 75
 Fac: 972 78 05 17

DIAGRAMA OMBROTÈRMIC // LA TALLADA D'EMPORDÀ 2017

Demografia segons les dades que consten al padró d'habitants:

NAIXEMENTS (des de juny de 2017):

Berta Gimenez Tarrés 20/11/2017

Habitants empadronats: 475

DEFUNCIONS (des de juny de 2017):

Josep Pons Vilavella 19/09/2017

Concepcio Hereu Comas 03/11/2017

Antonio Burgos Escudero 14/11/2017

el planter de casa

les millors varietats d'avui fetes a prop vostre

Vivers DLP, sl
 Carrer del Pla, 4 - 17135 TOR (Girona)
 Tel. +34 972 78 02 35 - Fax +34 972 78 03 76 - pareta@terra.es

Grup DL
 75, Avenue Jean Joxé
 49100 Angers-France - www.dalicom.com

A l'Angeleta Vila

“Cultura popular” és un concepte ampli i divers, però és indubtable que les felicitacions, sobretot si són en vers, en formen part. Una mica tard, us oferim una mostra d'aquest gènere.

El 17 de desembre de 2016 l'Angeleta Vila va celebrar el seu 100è aniversari, i com que l'ocasió bé s'ho mereixia, ho va celebrar amb una gran festa amb la presència de la seva família, companys de la residència, membres de l'Ajuntament i de la Generalitat... I també per amenitzar-ho amb els seus cants el Cor Parroquial de la Tallada que a més li va dedicar el poema següent.

L'Angeleta Vila.

* El Butlletí Informatiu de l'Ajuntament ja va fer ressò d'aquest esdeveniment i també podeu rellegir una entrevista a l'Angeleta en el núm. 6 d'*Aspre i Pla*.

ANGELETA

Angeleta, rep avui el nostre viu homenatge,
testimoni de la teva bondat i simpatia.
Volem agrair el teu humor, sempre saludable
i que tu sempre solies posar en el viure de cada dia
amb aquest tarannà teu tan agradable.

Deixes rere teu una fonda llaurada,
i uns bons fruits neixen del solc seu,
talment com plançons de roure en bella prada
mentre et somriu benèvol el Bon Déu.

I és en aquesta dolça i immensa plana
on el teu treball has exercit
sota l'impuls frescal de la tramuntana
amb un gran zel ardent a dins el pit.

De la vida n'has fet un bell poema
com brau vaixell arriba a bon port
que brilla en el teu cor la diadema
del premi merescut al teu esforç.

Has arribat a la tardor de la vida,
tot un segle s'ha escolat en una estona
i avui aquí tots amb fe sincera,
com fent sardana et fem corona
i et diem de tot cor,

PER MOLTS ANYS I ENHORABONA!!!

17 desembre 2016

agroempordà s.l.

Albert Oliveras
629 602 162

c/ Canet, s/n - 17134 LA TALLADA (Girona)
Tel. 972 78 05 73
e-mail: albert.oliveras@agroemporda.cat

escola de
dibuix i pintura

Iniciació i nivell avançat
Estudiants BBAA i d'arquitectura
Ensenyaments artístics
Plàstica infantil

BASE Carmen Roger
La Tallada d'Empordà
www.carmenroger.com

Informació:
T. 972 780 028
M. 687 892 858

FONAMENTS
TÈCNiques
PROCEDIMENTS
PAISATGISME
FIGURA

El repte de tractar les infeccions avui

La Marató contra les malalties infeccioses d'enguany s'ha tancat novament amb un èxit. Les infeccions greus ens semblaven, tret de malalties concretes, cosa del passat, però per des de fa uns anys ens trobem que el llegat del Dr. Fleming es troba en perill per la resistència que els bacteris poden desenvolupar globalment als medicaments antimicrobians i a les vacunes.

L'estiu de 1928, Alexander Fleming va deixar amb un cert desordre el seu laboratori a l'Hospital St. Mary a Londres, on treballava com a metge microbiòleg, per realitzar unes merescudes vacances de dues setmanes. Per sort per al destí de la humanitat, no va netejar abans de marxar, de manera que va deixar nombroses plaques que estava estudiant i que contenien cultius de bacteris procedents de malalts de l'hospital. Quan va tornar de les seves vacances, el científic escocès va descobrir amb sorpresa que la floridura havia envaït molts dels seus plats. Mentre els anava enfonsant en un bany d'alcohol per matar els bacteris, va notar alguna cosa estranya a una de les plaques. Un floridura de color blau-verdós que hi creixia semblava haver destruït el cultiu del bacteri *Staphylococcus aureus* d'un dels seus pacients. Fleming va notar que hi havia alguna cosa especial. Durant la guerra havia treballat com a metge militar als fronts de França i havia quedat impressionat per la gran mortalitat causada per les ferides de metralla infectades als hospitals de campanya. Des de llavors, dedicava molta energia a la recerca d'un nou antisèptic que evités la dura agonia provocada per les ferides infectades.

Encara haurien de passar molts anys perquè amb ajuda d'altres investigadors, la penicil·lina pogués ser sintetitzada en grans quantitats i de manera estable. Però més de deu anys després, el nou medicament s'havia pogut enviar al camp de batalla a la Segona Guerra Mundial per tractar infeccions i va ser usat en massa als hospitals de l'exèrcit. Molts soldats que d'una altra manera haguessin mort de simples infeccions bacterianes en ferides menors van ser salvats per la nova droga meravellosa. També es va tractar la diftèria, gangrena, la pneumònia, la sífilis i la tuberculosi. Al

El Dr. Alexander Fleming.

Actualment, la penicil·lina continua sent l'antibiòtic més utilitzat al món, tot i que han aparegut un gran nombre de fàrmacs per fer front a les infeccions per bacteris, virus i paràsits

final de la guerra, més de vint empreses químiques fabricaven uns 650.000 milions d'unitats de penicil·lina al mes per tractar els soldats.

El 1945, Fleming, juntament amb els enginyers químics Florey i Chain, que havien ajudat a estabilitzar la penicil·lina, van ser guardonats amb el Premi Nobel de Medicina.

Actualment, la penicil·lina continua sent l'antibiòtic més utilitzat al món, tot i que han aparegut un gran nombre de fàrmacs per fer front a les infeccions per bacteris, virus

El Penicillium 1. Els Penicilliums són els fongs de la floridura.

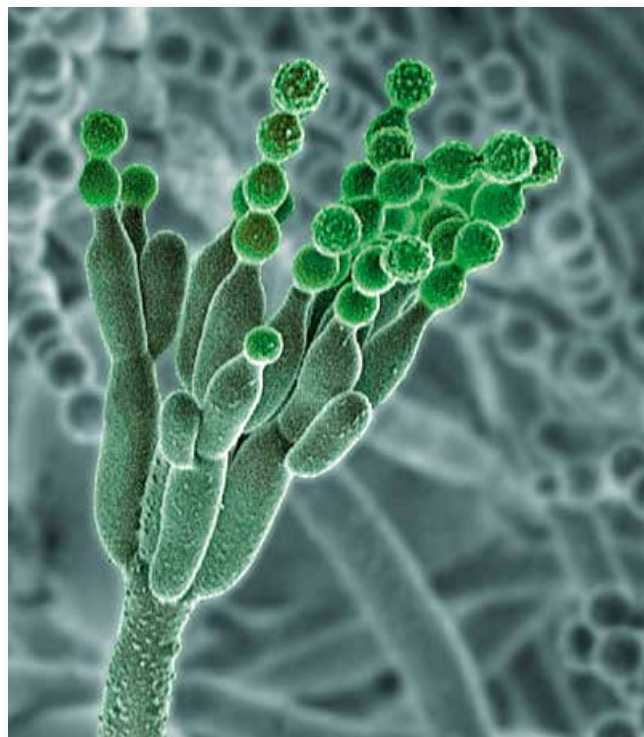
i paràsits. Els antimicrobians, juntament amb les vacunes, són les millors armes de què disposem per lluitar contra les pneumònies infeccioses, les infeccions gastrointestinals, les infeccions de transmissió sexual i les infeccions perinatales o infantils. Als països rics, com el nostre, les infeccions han deixat de ser les principals causes de mort gràcies als antibiòtics i han canviat radicalment la nostra esperança de vida.

Resistència als antibiòtics

No obstant això, no tot són bones notícies. En països més pobres, on no hi ha accés universal als antibiòtics, infeccions com la pneumònia o la bronquitis, la diarrea, la tuberculosi, la malària o el VIH es troben entre les principals causes de mort. Especialment entre població infantil. A més, des de fa molts anys, la comunitat mèdica està veient amb gran preocupació l'aparició del que anomenem "resistències", un fenomen pel qual els microorganismes desenvolupen la capacitat de fer-se immunes als antibiòtics i aquests deixen de ser útils per als pacients infectats. És especialment preocupant quan es descobreixen alguns d'aquests microorganismes amb resistència a la gran part de l'arsenal d'antibiòtics de què disposem. De vegades, fins i tot a tots els antibiòtics existents. L'aparició de resistències és un fenomen complex i multifactorial, però sabem que una de les causes més importants són l'abús i el mal ús d'antibiòtics tant en les persones com en els animals, i és freqüent quan s'administren sense supervisió d'un professional.

Però el que ha fet que les resistències antimicrobianes siguin un fenomen preocupant internacionalment és que s'hagin descobert nous mecanismes de resistència que es propaguen de manera extremament ràpida d'un lloc a un altre de manera global.

Sense antibiòtics eficaços, es posa en perill la nostra capacitat per tractar malalties infeccioses comunes

El Penicillium 2. un altre fong microscòpic.

Sense antibiòtics eficaços, es posa en perill la nostra capacitat per tractar malalties infeccioses comunes, amb el consegüent augment de la discapacitat i les morts, i la prolongació de la malaltia. I encara més, intervencions com el trasplantament d'òrgans, la quimioteràpia del càncer, el tractament de la diabetis o la cirurgia major (per exemple, les cesàries o les pròtesis de maluc) es convertiran en procediments de molt alt risc.

La resistència als antibiòtics afecta tota la societat i depèn de múltiples factors relacionats entre si. Les intervencions aïllades tenen poc impacte. Per minimitzar-ne l'aparició i propagació són necessàries accions coordinades en tot l'àmbit global. Tots els països han de tenir plans d'acció nacionals. Sobretot, cal més inversió i innovacions en la investigació i desenvolupament de nous antimicrobians, vacunes i proves diagnòstiques per afrontar aquest nou repte global i mantenir l'immens llegat que ens va deixar el brut laboratori de Fleming.

PABLO M. DE SALAZAR
Metge especialista en microbiologia clínica
i investigador en malalties infeccioses emergents

Estiu 1993

Com les històries més locals poden arribar a tothom si tracten temes globals (Carla Simón)

Estiu 1993 és la primera pel·lícula de Carla Simón (Barcelona, 1986). L'ha dirigida i també n'ha escrit el guió inspirant-se en la seva pròpia vida. Estem davant d'una petita gran obra mestra, candidata a l'Oscar a millor pel·lícula de parla no anglesa. Arribi o no a recollir la popular estatueta, de moment ja ha tingut un impressionant reconeixement, tant de públic i crítica com de premis (requadre adjunt). Si encara no l'heu vist no espereu una superproducció amb molts efectes especials. Res d'això; és una pel·lícula delicada i intimista i amb una sensibilitat especial per reflectir visualment les emocions humanes, sobretot amb mirades plenes de significat. Tot i que segueix el procés de dol d'una nena per la pèrdua de la mare i la seva difícil adaptació a una nova família i entorn, és un magnífic cant a la vida.

La nena protagonista, Frida / Carla Simón (actriu: Laia Artigas) i els seus nous pares (actors: David Verdager i Bruna Cusi).

Aquesta pel·lícula, estrenada a les sales comercials a finals de juny de 2017, està basada en fets reals. Recria les primeres setmanes en la vida d'una nena de 6 anys que s'ha quedat òrfena. Aquesta nena és la mateixa Carla Simón. Acaba de morir la seva mare i ja feia temps que havia mort el seu pare. Ambdós moren com a conseqüència de la sida però, com que la filla no ho sabrà fins que ja sigui una adolescent, no apareix el concepte a la pel·lícula. La nena no es queda a Barcelona a viure amb els avis, com voldrien tant ella com ells. Per expressa voluntat de la seva difunta mare, se'n va amb els seus oncles, que viuen a Les Planes (Garrotxa), en

una masia aïllada. Són una parella jove (ell és el germà de la mare) i tenen una filla petita, de 3 o 4 anys. Aquest entorn gironí és l'escenari d'aquell estiu i de la pel·lícula. Tot i que aquests fets de la pròpia vida de la directora han inspirat la pel·lícula, no estem davant de cap intent de documental. Com ha comentat la mateixa Carla Simón: *"És una història que he explicat mil vegades, tant que ha passat a ser una mena de conte, una llegenda. Però això m'ha ajudat a l'hora de prendre distància per explicar-la en forma de pel·lícula"*. Per reconstruir cinematogràficament el que va passar, s'ha ajudat de les fotografies d'aquells dies, de les moltes converses amb els seus nous pares i també dels seus propis records. Ha fet un excel·lent treball de direcció, en què destaca la seva capacitat d'extreure unes actuacions sorprenentment vives i autèntiques de les dues nenes. Les expressives mirades de la Frida se'ns queden gravades.

Les dues nenes. La Frida, imitant la seva mare difunta, i la seva nova germana, l'Anna (actriu: Paula Robles).

En l'hora i mitja aproximadament que dura la pel·lícula, tenim concentrada una bona pinzellada d'una època i d'algunes grans qüestions sobre la vida humana

En l'hora i mitja aproximadament que dura la pel·lícula, tenim concentrada una bona pinzellada d'una època i d'algunes grans qüestions sobre la vida humana.

El marc temporal correspon a finals dels anys vuitanta i principis dels noranta del segle XX. Recordem breument que

Carla Simón.

hi ha una d'aquestes crisis cíclicues del sistema capitalista amb les seves dures conseqüències socials, laborals, econòmiques, etc. Cau el mur de Berlín i es desintegra el bloc de països anomenats "comunistes"; l'impacte és tan fort que alguns analistes sostenen que amb aquests fets acaba el segle XX i comença una altra època. Apareix amb virulència i molta alarma la sida, una nova epidèmia que s'associarà a les seves formes de transmissió les relacions sexuals (sense protecció) i les drogues (injectades sense higiene). Sexe i drogues (i també rock and roll!), ingredients molt presents en les noves formes de vida, que sobretot joves inquiets assajaven en nom de la llibertat. Aquí, l'eufòria olímpica de Barcelona 92 va ser un poderós contrapunt al desencant amb què determinada gent vivia la nova democràcia.

**Una nena viu la pèrdua dels pares.
¿Com aquesta nena esdevé una cineasta
amb prou maduresa emocional per
reconstruir amb tanta sensibilitat i
contenció la seva pròpia història?**

La pel·lícula ens mostra com aquest context afecta directament les mateixes classes mitjanes, com la família de la nena protagonista. Als avis de la Frida, la família se'ls ha destrossat i es queden més sols. El fill ha marxat de la ciutat per anar a viure al camp, una filla se'ls acaba de morir de sida i, com a conseqüència, també se'n va la néta. Justament, seran uns anys en què el conflicte entre generacions es manifesta amb molta força. La gent més gran, com els avis de la protagonista, havien estat educats en una societat molt tancada, la dictadura franquista. Així, tendeixen a ser molt conservadors, tradicionals i religiosos. Altrament molts joves, com els pares i tiets de la nena, s'allunyen radicalment d'aquest món dels seus antecessors. Opten per alternatives diverses com abandonar la ciutat, l'amor lliure, les drogues, etc. En alguns casos el preu serà tan alt com la pròpia vida.

Per mitjà d'una història molt singular, aquesta pel·lícula aconsegueix fer-nos adonar de qüestions tan universals i bàsiques com l'essencial vulnerabilitat de la vida humana. La feblesa és una condició estructural de la vida mateixa, vida que costa molt de construir i és escandalosament fàcil de destruir. La nostra vida és fràgil i es pot danyar amb facilitat. Naixem i morim en la vulnerabilitat més radical que, alhora, entre el naixement i la mort, té moltes cares, com la malaltia, la desprotecció, l'exploració, etc. Fins i tot en condicions d'una certa plenitud, la condició real dels humans és la interdependència. És en aquests fonaments que arrela la necessitat de la cura, o sigui, d'ocupar-se i vetllar uns pels altres. Tenir cura de les persones ens exigeix molt (en temps, per exemple), però és una condició important per fer possible una vida humana digna, tot i que no ho garanteix, donada la complexitat de factors que ens influencien.

Una nena viu la pèrdua dels pares. ¿Com aquesta nena esdevé una cineasta amb prou maduresa emocional per reconstruir amb tanta sensibilitat i contenció la seva pròpia història? Com s'ha pogut esdevenir aquest petit prodigi? La vareta màgica, acompanyada de bona sort, han estat uns nous pares que en tenen cura, amb una entrega admirable, tal com ens mostra aquesta pel·lícula. N'assumeixen la responsabilitat amb molta competència i atenció. Hi ha tensions, com en tota història humana real. En la parella, el nou pare és força més permissiu que la mare, més partidària de normes i límits clars. Justament és la nova mare amb qui la Frida viurà els conflictes més aguts però, alhora i subtilment, serà decisiva la seva capacitat de fer-la sentir acceptada i estimada. Els avis volen continuar protegint i mimant la seva néta, interferint clarament en la tasca, ja prou difícil, dels pares. La Frida sovint té una actitud desafiant, que porta la paciència dels nous pares al límit, com quan posa en perill la vida de la seva nova germaneta. Sovint es mostra agressiva, fins i tot cruel. Ens adonem que viu un autèntic terratremol intern d'emocions difícils de gestionar per qualsevol,

TALLER MECÀNIC
Figueras

Reparació d'Automòbils i Maquinària

Tel./Fax 972 78 00 67 mail: tallerfigueras@hotmail.es
Ctra. de Figueras, 14 17134 LA TALLADA D'EMPORDÀ
(Girona)

com ràbia, desconcert, necessitat d'afecte, gelosia, etc. Ella, a més, és molt petita per poder verbalitzar adequadament tot el que sent. Durant les primeres setmanes al camp, la vida de la Frida està dominada per l'enyorança de la mare. Però, progressivament, amb alts i baixos, el rebuig a la seva nova situació s'anirà afeblint. Viu moments d'alegria i de satisfacció que van obrint un camí que culminarà en el seu plor descontrolat i que posa fi a la pel·lícula. La Frida, tot i la seva situació, només plora al final d'aquelles setmanes d'estiu. I, quan ella plora, els espectadors ens emocionem perquè entenem que finalment es relaxa. Ara sap que algú la consolarà. Ja no és una estranya: és i se sent de la família. Està vitalment salvada. Ha superat el dolor per la pèrdua de la mare gràcies a l'escalf que l'acompanya. Per això, aquesta pel·lícula és un drama que acaba bé. És un cant a la vida i a la possibilitat de construir bé la vida humana.

Sabem que el dolor i la mort formen part de la nostra naturalesa, però no ens ho creiem. Ens esforcem, sempre que podem, a viure-hi d'esquenes i a no pensar-hi. El filòsof i científic cristià B. Pascal (s. XVII) és un dels pensadors que més ens ho ha advertit: *"L'única cosa que ens consola de les nostres misèries és la diversió. I tanmateix és la més gran de les misèries. Perquè és la causa principal que ens impedeix de reflexionar en nosaltres i que ens porta a la perdició sense que ens n'adonem... La diversió ens entreté i sense adonar-nos-en ens acosta a la mort"* (Pensaments, 414). No es tracta pas d'amargar-nos la vida sinó de, serenament, ser conscients de la nostra condició. Així, Buda aconsellava als seus estudiants que reflexionessin sobre aquesta idea: *"emmalaltir/morir formen part de la meua naturalesa. No hi ha manera d'escapar a la malaltia/mort..."*.

Alguns especialistes (com la psiquiatra E. Kübler-Ross) han investigat quin concepte tenen els nens de la mort i, lògicament, han constatat que va canviant amb el seu procés evolutiu. Per als més petits, la mort és com una separació

ALGUNS PREMIS ATORGATS A ESTIU 1993, des que s'ha presentat a festivals (a partir de febrer 2017)

- **Festival de Berlín:** millor *opera prima* i Gran premi de la Generation Kplus (jurat de joves)
- **Festival de Cinema de Màlaga:** Bisnaga d'or a la millor pel·lícula
- **Festival de Cinema de Buenos Aires (BAFICI):** guardó a la millor direcció i primer premi del públic
- **Festival de Canes:** millor film de l'Ecrans
- **Festival d'Odesa:** millor pel·lícula
- **Festival d'Istanbul:** premi especial del jurat
- **Festival d'Almeria:** millor *opera prima*

i pensen que una persona ara no hi és però ja tornarà; esperen que torni (com en la màgia del joc de fet i amagar). A l'entorn del sis anys, edat de la protagonista, l'interès i preocupació pel tema de la mort es centra en el pla físic. Els infants intenten entendre la diferència entre estar viu i estar mort, preguntant i experimentant si els morts hi veuen, si senten, si parlen, si mengen, etc. Justament la Frida intenta parlar per telèfon amb la seva mare i li vol fer arribar tabac i roba per mitjà d'una estatueta de la Verge Maria. La distinció entre una separació temporal i una definitiva s'anirà adquirint amb la maduració mental i s'assoleix aproximadament a partir del 8 anys, quan als infants els preocupa sobretot què els passaria si els seus pares morissin. Durant l'adolescència, el concepte que es té de la mort ja és el mateix que té un adult, etapa en la qual la mort d'una persona significativa sol afectar molt més que quan s'és més petit.

El tema de la mort sempre és delicat, i molt més si es relaciona amb la infància. És freqüent l'actitud proteccionista i ben intencionada que vol evitar pertorbar la vida dels més petits amb aquesta qüestió. Però també convé adonar-nos que la mort ja forma part del seu món a través de jocs (com el que, significativament, inicia la pel·lícula), contes, cançons, dibuixos, notícies, etc. En aquest sentit, la directora de la pel·lícula ha declarat: *"Quan a un nen se li mor la mare, tendim a compadir-lo i pensar que no se'n sortirà, però els nens són molt forts, més del que ens pensem, i miren endavant. Hi ha el procés d'acceptar la mort de la mare, és clar, però a mi el que més em va costar va ser encaixar en una nova família..."*.

Lluny de l'estiu i d'aquell estiu, val la pena gaudir i aprendre amb aquesta pel·lícula entranyable.

M. GRÀCIA VILAVELLA GASULL

MACIÀ JARDINER. S.L.

CONSTRUCCIÓ I
MANTENIMENT DE JARDINS
NETEJA DE PISCINES

C/ Nord, 2 17134 LA TALLADA D'EMPORDÀ (Girona)
Tel. 972 780 441 Mòbil 605 915 352
oficina@maciajardiner.es

Amanida de Nadal

INGREDIENTS

Per a l'amanida:

- ✓ Ruca
- ✓ Poma laminada
- ✓ Magrana
- ✓ Grana seca

Per a la vinagreta:

- ✓ Sal (si és amb aroma de romaní millor, perquè hi dona un toc diferent)
- ✓ Oli d'oliva
- ✓ Vinagre

Barregeu els ingredients al gust i amaniu-ho amb la vinagreta.

CATI MORENO

Sarsuela de peix

INGREDIENTS

Per a l'amanida:

- ✓ Lluç (una rodella per cap)
- ✓ Rap (una rodella per cap)
- ✓ Calamars (si són mitjanets, un per cap)
- ✓ Sèpia (una de grossa o quatre de petites)
- ✓ Gambes
- ✓ Musclos
- ✓ Cloïsses
- ✓ Farina per enfarinar el peix
- ✓ Una llesca de pa
- ✓ Ceba
- ✓ Tomata
- ✓ All i julivert
- ✓ Aigua o vi blanc
- ✓ Sal

Aquest plat es cuina en una cassola (pot ser de terra o metàl·lica).

Fregim el lluç i el rap que prèviament haurem enfarinat i salpebrat, i els deixem a part. Amb el mateix oli colat fregirem les gambes i la llesca de pa.

Retirem les gambes i el pa i amb el mateix oli farem un sofregit de ceba i tomata.

Al mateix temps obrim els musclos i les cloïsses al vapor i en reservem el suc.

Tot seguit afegirem els calamars i la sèpia tallats al sofregit. Quan estiguin cuits hi afegirem el lluç i el rap, el suc de musclos i cloïsses i una mica d'aigua o vi blanc, i deixarem que faci xup-xup.

Hi afegirem les gambes, els musclos i les cloïsses.

Amb la llesca de pa fregit, l'all i el julivert farem una picada i l'afegirem a la cassola. Si cal, rectificarem de sal i ja tindrem llesta la sarsuela.

DOLORS TARRATS

La Cuvée
de la Plaça

Vins nacionals, estrangers i internacionals procedents de viticultura respectuosa

La Cuvée de la Plaça

Plaça del vi, 3 - 17001 GIRONA (Girona)

☎ 972 22 72 75 - ✉ lacuveedelaplace@cuveegirona.com

Cuvée
Girona

Cuvée Girona SL

c/ Major, 17 - 17134 LA TALLADA D'EMPORDÀ (Girona)

☎ 972 78 04 98 - ✉ cuveegirona@cuveegirona.com

